XXVII. évfolyam. Pécs, 1899. vasárnap, december hó 24. 294-ik szám.

Előfizetési árak:
Egész évre · · 10 frt — kr.
Félévre · · · 5 » — »
Negyedévre · · 2 » 50 »
Egy hóra · · · — » 85 »
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:
PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. itélőtábla épületével szemben,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó fölszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
PÉCSETT, Mária-utca 1.
a kir. tábla átellenében, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Kéziratot vissza nem adunk
Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.

A függetlenségi párt jutalma.

Budapest, 1899. december 23.

A függetlenségi- és 48-as párt karácsonyra egy ajándékot hozott az országnak. Meggátolta azt, hogy az ország önmagát megsarcolja az osztrákok kedvéért.

A kvótabizottság, melynek tagjai mindig ugyanazok, 1896-ban hivatalosan kimondta, hogy a kvóta fölemelésére sem ok, sem szükség nincs, ebben az évben engedett annak a titkos nyomásnak, amely azoktól követel áldozatot, akik szegényebbek, azok számára, akik gazdagabbak.

Pedig a szegényebb ország érett a szabadságra; alkotmánya, bár rossz, mégis rendesen működik; a nemzet, bár mindig ugy bántak vele, mint mostoha gyermekkel, hű és megbizható támasza a koronának.

A gazdagabb ország a szabadsággal nem tud élni, csak visszaélni tud; alkotmánya bár (mint az évszázados kényuralom után jött intézmény) jó és üdvös rá nézve, még sem működik rendesen; — sőt ellenkezőleg, teljesen megakadt a működése. Az a nemzet-zagyvalék, a melyet Ausztriának kereszteltek el, bár mindig ugy bántak vele, mint kedvenc gyermekkel, sem nem hű, sem nem megbizható támasza a koronának.

Nem értik ezt ott, ahol legjobban kellene megérteni, és jól tudom, hogy a függetlenségi párt küzdelmét zokon is vették ott.

De *mi arra tekintünk, hogy mi a magyar haza érdeke* és hogy mi a függetlenségi párt kötelessége? — és még elismerést sem várunk a mély álomba szenderült országtól, mert megkaptuk már egyedüli jutalmunkat: *a honfi-lelkiismeret megnyugvását.*

Kossuth Ferenc.

Pihenő.

Pécs, 1899. december 23.

Váratlan pihenőhöz jutottak honatyáink karácsonyra. Még a mult héten ugy álltak a dolgok, hogy nem lesz karácsonyi szünet, csak a legszorosabb értelemben vett három ünnepnapon, de azzal fenyegetőztek, hogy ezt a kényszerű szünetelést is behozzák majd esti ülések tartásával.

S ime most közel négy heti pihenőre küldték a honatyákat, ami annyira föllelkesitette az eddig is pihent kormánypárti kebleket, hogy már a parlamenti nehéz napok elmúlásáról ábrándoznak és rózsaszinü párázaton át látják az ország javára szolgáló hasznos és áldásos munkának békés hangulat melletti való folyását, mert az égetően szükséges alkotásoknak most már mi sem állja utját.

Nos hát szép dolog is az az auto szuggesztió! Ha viharfellegek tornyosulnak mindenfelől, az ember szépen behunyja a szemét s elhiteti magával, hogy a nap ragyogó sugaraival mosolyog le a felhőtlen égből a békésen szendergőkre. Legalább a vihar kitöréséig is teljes léleknyugalommal pihenhet az ember.

Aki boldog karácsonyi pihenőt akar magának biztositani, ám forduljon ehhez a módszerhez, ha elég élénk a fantaziája hozzá, de a nyilt szemekkel szemlélő bizony aggódva kénytelen fölismerni, hogy ez a pihenő nem egyéb a vihart megelőző szélcsendnél. Ujra ki fog az törni s a belső alkotások munkáját ismét az államhajónkat veszélyes örvények fölött táncoltató vihar elleni védekezés fogja háttérbe szoritani.

Mert azok a kérdések, a melyek már évek óta megbénitják törvényhozásunk üdvös munkáját, még mindig elintézetlenek s minél tovább lebegnek az ürben, annál izgatóbbakká válnak, annál jobban lekötik a nemzet egész életerejét, összes munkásságát.

A kvótát az uralkodó fogja eldönteni legfölebb egy évi időtartamra, a kvótaalkudozás tehát nyomban a pihenő lejárta után ujra megindul s összes ellenállási képességünk kifejtésére lesz szükségünk, hogy ez ujabb alkudozásból ujabb vereséggel ne kerüljünk ki, a mire azonban a tapasztaltak után, a melyek ellenállási erőnk teljes elernyedéséről tesznek kiáltó tanubizonyságot, vajmi kevés a kilátásunk.

A közgazdasági kérdések Ausztriában egytől-egyig a császárparagrafus ingatag talaján nyugszanak s egyik napról a másikra teljes fölfordulással fenyegetnek. Ál-

S mert éppen az osztrákok tették ezt, azért most biztosabb a helyzete a Széll-kormánynak, mint volt, mig *Clary* Aldringen grófnak a lemondást hozta meg a karácsony krisztkindlibe.

És az egész héten alig történt más valami. Mindenki a karácsonyra készült az egész héten át s egy-két szerelmi tragédiát leszámitva, alig volt más esemény, mig végre ime elérkeztünk a karácsonyhoz.

Ünnepi harangszó hirdeti hétfőn végtelen világszerte, hogy elkövetkezett a mi Urunk, Jézus Krisztus csudálatos megszületésének 1899-dik évfordulója.

Az ájtatosságra késztő harangzúgás betölti égi szavával az alvásra megtért nagy természetnek mérhetlen rónáit és büszkén magasba törő bérceit, hogy a szivekre ható titkos szózatnak nyomába keljen önkéntelenül az emberiség hő fohásza a mindenség hatalmas, örök Urához, a ki megteremtette a világot s abban az életet, a gyönyört, a szenvedést.

A mikor hétfőn felkel a nap, az érdek harcát vivó nagy társadalma az emberiségnek egy gondolatban forrad össze, a melyből ima fakad ajkára.

Elnémul a vásári zaj. Enyhül a fájdalom, Lecsendesül az élvezetek lármája. Megtör a gazdag büszkesége. Boldognak érezi magát a legutolsó szegény embere a földnek.

A „Pécsi Figyelő" tárcája.

Valaki egykor . . .

Valaki egykor, nem is oly régen,
Dallal az ajkán, hittel szivében
Tengerre szállott; sajkája gyorsan
Siklott tova a kéklő habokban.
S észre se vette, rájött az éjjel
Csillagtalan, bús, nagy sötétséggel
S közeli szirtek veszélye várta
Künn a sötét, nagy, bús éjszakába'.

S kigyult egy csillag ime egyszerre,
Fényt szórva utján a sik tengerre;
S vezette biztos, nyugalmas révbe.
Ő volt imája, vágya, reménye;
Egyedül hozzá repült fohásza,
A mig az Isten végre megszánta —
Es az a csillag leszállt a földre,
Hogy életét el mellette töltse.

Valaki most is emlékszik rája,
Mikor a tenger vad viharába'
Kint járt sajkája: karácsony-estén,
Kétségbeesés ült bár a lelkén
S közeli szirtek veszélye várta
A csillagtalan, bús éjszakába', —
Hogy az a csillag kigyult az égen,
Nem volt annál szebb karácsony-éjjel!

És azután se, a mig vezette,
Hű szerelemmel járván mellette,
Szelid sugárral ragyogva rája
Édes gyönyörbe', nagy boldogságba'.
S a mikor jött a karácsony-este,
Puha karjával hogy átölelte,
Szivébe a menny békéje szállott
S feledte ezt a sivár világot.

Mért, hogy a csillag földre ha szállhat,
Az elmulásnak ellen nem állhat?
Mért, hogy kilobban egyszerre fénye,
S itt hagy szomoru, nagy sötétségbe'? . . .
Elmult a csillag, kihalt a fénye
Leszállott a sir hideg mélyébe;
A tél vibarja zúg át felette —
S valakinek nincs karácsony-estje!

Honthy István.

Heti krónika.

— A »Pécsi Figyelő« eredeti tárcája. —

Karácsony hetében csend és békesség honolt már a mindennapi életben és a magas politikában is. Az angolokat ugyan még mindig ütötték a boerok; de a magyar képviselőházban megszünt a harc s az ellenzék diadalmasan mehetett a karácsonyi szünidőt élvezni. Mert visszavonta a kormány a kvóta-javaslatot és igy megint »lőttek« a kiegyezés dolgának.

landóságukra nincsen egyéb biztositékunk a császár kormányainál, a melyeket ugy változtatnak, mint a gazda a rossz cselédeket.

De egész közjogi berendezésünk is recseg-ropog, mint az alapjaiban megingott korhadt kalyiba. Az alkotmányosság, melyre ez a berendezés épitve van, Ausztriában már végkép elsülyedt a nemzetiségi viszálykodás posványában, de nálunk sem egyéb az már hitvány fikciónál, mert csak nem nevezhető az valódi alkotmányosságnak, mikor a nemzet képviselete folyton csak a nemzet javait kénytelen áldozatul odadobni az osztrák belviszály csöndesitésére s még gondolni sem merészel hivatásának teljesitésére: a nemzet jogai- és érdekeinek erélyes érvényesitésére, mert attól retteg, hogy hivatásának ilyetén teljesitése sirját ásná meg az alkotmányosság még fönmaradt üres formaságainak is.

Ilyen kilátások mellett megyünk bele az uj esztendőbe, mely szakasztott olyan vajudások között igérkezik lefolyni, mint lefolyt az idei esztendő a megelőző pár esztendővel egyetemben.

Pihenjünk hát a bekövetkezett ünnepi szünet alatt, de ne áltassuk magunkat azzal a hiu reménykedéssel, hogy immár túl vagyunk a veszedelmes örvényeken s békésen beevezhetünk a csöndes kikötőbe a megmentett rakománnyal, hanem forditsuk inkább a pihenőt ujabb és fokozottabb erőgyüjtésre, mert csak ezután következik az igazi küzdelem az ádáz hullámokkal, a melyek elsülyesztik hajónkat, ha minden ember résen nem lesz s teljes odaadással nem dolgozik a mentés nagy munkáján.

Hirek.

— Boldog karácsonyi ünnepeket kivánunk lapunk olvasóinak, jóbarátainknak és munkatársainknak.

Napirend 1899. december hó 24., 25., 26 és 27-én.

Naptár: vasárnap, dec. 24. — Róm. kath.: Ádám és Éva. — Prot: Éva. — Görög-kel.: (dec 12.) Spiridion. — Zsidó: Tebeth 22. — Nap kél 7 óra 49 perckor; nyugszik 4 óra 9 perckor. — Hold kél éjfélkor; nyugszik 11 óra 30 perckor délelőtt. — Hétfő, dec. 25. — Róm. kath.: Nagy karácsony. — Prot.: Karácsony. — Görög-kel.: (dec. 13.) Aurentius. — Zsidó: Tebeth 23. — Nap kél 7 óra 50 perckor; nyugszik 4 óra 10 perckor. — Hold kél éjfélután 28 perckor; nyugszik 11 óra 49 perckor délelőtt. Hold utolsó negyede 5 óra 13 perckor reggel. — Kedd, dec. 26. — Róm. kath.: Karácsony. — Prot.: István vértanu. — Görög-kel.: (dec. 14.) Tirzusz. — Zsidó: Tebeth 24. — Nap kél 7 óra 50 perckor; nyugszik 4 óra 10 perckor. — Hold kél éjjel 1 óra 33 perckor; nyugszik délben. — Szerda, dec. 27. — Róm. kath.: János. — Prot.: János. — Görög-kel.: (dec. 15.) Elentér. — Zsidó: Tebeth 25. — Nap kél 7 óra 50 perckor; nyugszik 4 óra 11 perckor. — Hold kél 2 óra 28 perckor éjjel; nyugszik 12 óra 37 perckor délután.

Időjárás. Kilátás a központi meteorologiai intézet jelzése szerint: száraz idő és fagy várható.

Karácsonyfa-ünnepélyek a Mathessa-intézetben és a Rudolfinumban, úgy a vármegyei árvaházban vasárnap d. u. 3 órakor.

Thea-estély a pécsi jótékony nőegyletben kedden d. u. 4 órakor.

Estély a Katholikus Legényegyletben kedden d. u. 3 órakor.

Szinház: vasárnap d. u. 3 órakor »Hófehérke és a hét törpe«. Este nincs előadás. Hétfőn d. u. 3 órakor »Szulamith«; este »Szókimondó asszonyság.« Kedden d. u. 3 órakor »Bányamester«; este »Aranykakas«. Szerdán »Falurossza«.

— (**Lapunk karácsonyfája.**) Lapunk karácsonyi számával — hiszszük — kedves meglepetést szereztünk olvasóinknak, kikkel büszkén valljuk magunkat egy nagy családnak. E nagy családnak ime itt adjuk lapunk karácsonyfáját, fogadják azzal a szeretettel és bizalommal, melylyel hosszu pályafutásunk alatt eddig is elhalmoztak bennünket, erőt kölcsönözve a közönség — a mi nagy családunk — érdekében teljesitett napi munkánkhoz!

Lapunk első helyén vezető cikkelyül *Kossuth* Ferenc sorait találhatják olvasóink.

Külön *karácsonyi mellékletünk* tizenkét oldal. Ennek tartalma a következő:

1. *Karácsonyi ajándék;* költemény, irta *Greksa* Kázmér dr.

2. *A mi csak Sziciliában látható.* Humoros elbeszélés *Bodonyi* Nándortól.

3. *Az egér, patkány és a szomszédasszony.* Költemény; *Saphir* után forditotta *Szakács* Andor.

4. *Őrmester, mint karácsonyi angyal.* Elbeszélés *Szamosi*-tól.

5. *Makkos Zsófi;* népballada. Irta *Erdélyi* Sándor.

6. *Egy év mulva.* Elbeszélés; irta *Bartha* Mariska.

7. *Örök emlék;* költemény *Jozefá*-tól.

8. *A karácsonyi ajándék sorsa.* Vig elbeszélés; irta *Béni bácsi.*

9. *Visszajött.* (»Le revenant.«) Hugó Viktor költeménye; forditotta *Csiglányi* Béla.

10. *Törvényes anya.* Elbeszélés dr. *Molnár* Jákótól.

11. *Karácsony ünnepén.* Költemény *Nikelszky* Gézától.

12. *Késő.* Elbeszélés. Irta *Sc—a Erzsi.*

13. *Színészeink karácsonyfája a közönségnek.* Irták: *Tiszay* Dezsőné; *Tibor* Lóri; *Szekula* Sári; T. *Hadrik* Anna; *Jeszenszky* Irén; *Baróti* Irma; *Lévay* Sári; *Nagy* Vilma; *Veszpréminé Ágh* Ilona; *Tiszay* Dezső; *Nádasy* József; *Simándy* József; *Mezey* Andor; *Könyves* Jenő; *Bátossy* Endre; *Németh* János; *Kozma* István; *Sebestyén* Géza; *Bakó* László és *Sarlay* Kornél.

14. *Ha szenvedünk;* költemény, irta *Gallusz* Boriska.

15. *Kossuth Lajosnak egy eddig kiadatlan levele,* melyet pécsi választóihoz intézett s melyet dr. *Rónaky* Kálmán szivességéből közlünk.

16. *Karácsonykor.* (Egy huszártiszt emlékeiből.) Irta *Horkai* Elemér.

— (**A honvédelmi miniszter Pécsett.**) Br. *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter ma délben érkezett Pécsre, fia, br. *Fejérváry* Imre dr. főispán és családja meglátogatására. A honvédelmi miniszter holnap reggel már visszautazik Budapestre.

— (**A megyéspüspök római utja.**) *Hetyey* Sámuel megyéspüspök — mint értesülünk — jövő évi január hó első napjaiban Rómába utazik, hogy ama kötelezettségének eleget tegyen, mely szerint minden újonnan kinevezett püspök három év leforgása alatt a pápánál bemutatkozni köteles. A megyéspüspök elutazásának határnapja nincs kitűzve még, valamint azt sem tudni, kik kisérik a püspököt római utjában.

— (**Személyi hir.**) *Vaniss* Sándor, a pécsi járás főszolgabirája a karácsonyi ünnepekre Dályokra és Siklósra utazott, ahonnan kedden este tér vissza.

Mert hétfőn karácsonynak szép napja lesz. S imára kulcsolja össze kezeit.

Imádkozik zavartalan boldogságtól tuláradó szivvel a Megváltó születéséért.

A szabadelvüségében diadalmas tizenkilencedik század mindent kifürkésző elméje bámulva áll meg az emberiségnek e fenséges jelenete előtt s lázasan keresi azt a mindeneket felülmuló őserőt, a melynek müködése eredményezte ezt az isteni képet.

Keresi a hit égi varázsában. Keresi a civilizáció gyengeségében. Keresi a lelkiismeret szabadságának korlátolt voltában s azt hiszi, hogy megtalálta.

Pedig az a glória, mely karácsony ünnepét az emberiség szemében bearanyozza, nem a hitnek varázsereje, nem az elme tökéletlensége avagy a vasszervezetü hitkényszer.

Az a glória, az emberiség rendithetlen vágya az igazság után.

Ez a tiszta igazság pedig csak egy volt: az Isten fiáé, a ki ezernyolcszázkilencvenkilencévvel ezelőtt jött a világra a betlehemi jászolyban.

A karácsonyi ünnepek csudatényeinek kiapadhatatlan forrása: hódolás az ő egyszerüségének, isteni tudásának, nagy szegénységének akkor, midőn tombol a föld hátán a hiu pompa, az üres siker s az eszközeiben nem válogatós arisztokratiája a vagyonnak.

Ezért a karácsony ünnepe az önmagával megtelt emberi társadalomnak a hit mezébe öltöztetett hatásos tüntetése ezernyolcszázkilencvenkilenc évvel ezelőtt megszületett krisztusi igazságok iránt.

Harangok zugása, égbeszálló ima hirdessék a világ végezetéig az ő Igazságainak dicsőségét.

Karácsony ünnepe most tulajdonképen hármas ünnep lesz. A két karácsonyi ünnepet vasárnap előzvén meg, igy áll be a hármas ünnep, melyből azonban a kereskedők csak két nap veszik ki a részüket, mert vasárnapra felfüggesztették a munkaszünetet és bizony, akkor lévén a karácsonyi bevásárlások utolsó, hát legsürgősebb napja, ugyancsak meleg napjuk lesz a kereskedőknek.

No de itt vagyunk már az egyesztendei munka végén. Elmulik még egy hét és jön az ujév, az 1900-dik esztendő.

Sokan tévesen azt hiszik, hogy a következő 1900. év már a huszadik század belépését jelenti. Ez a vélemény a legegyszerübb számitási alapon megdöl, mert a tiz egygyel kezdődik és 10-el végződik, mig a száz 100-al. Az 1900-ik év tehát a 19-ik század utolsó éve. Van azonban ezen esztendőnek egy különös sajátsága, amennyiben az uj, a Gergely-naptár és az ó, a Juliáni-naptár között egy ujabb egynapi különbséget támaszt. Az 1900. év bár a számjegy négygyel osztható, a Gergely-naptár szerint nem lesz szökőév, mig az ó-naptár szerint ezen évet is szökőév gyanánt veszik. Itt van a különbség.

XIII. Gergely pápa ugyanis elrendelte, hogy az 1052. év október negyedike után nem azon hónap ötödike következzék, hanem a hó 15-ike, mert K. sz. óta a szökőévek folytonos beszámitása már 10 napot tett ki. Az ó naptár ezen ugrást nem fogadta el és azóta is az 1700. és 1800-ik év egy-egy napnyi különbséget adott, amint a most következő év, ugy az 2100-ik év is egy nap különbségét eredményezi. Minden 400 évben 3 század rendes év és csak egy negyedik szökőév.

Az oroszok, szerbek, szóval a görögkeletiek ezen éveket is szökőévnek veszik és igy az eltérés mindinkább nagyobb lesz, sőt 10.000 év mulva az óhitüek leghidegebb hónapja októberre esik, mig a kánikulát áprilisban izzadják végig. Addig azonban, remélhető, hogy mégis csak beáll a reform és ők is korrigálni fogják naptárukat, hogy a nap járásával összhangba hozzák.

Említésre méltó ez alkalommal a zsidók és a törökök időszámitása is. A zsidók ugyanis az évet hónapok szerint számitják és a hónapokat a hold járása után mérik, ugy hogy egy évnek csak 354 napja van, mely tizenkét hónapra lesz felosztva. Azonban ezen különb-

— (**Frigyes főherceg utazása.**) Frigyes főherceg, ki néhány napig bellyei uradalmi birtokán tartózkodott, tegnap este Dárdára érkezett, ahonnan az esti gyorsvonattal Pozsonyba utazott. Dárdai tartózkodása alatt a főhercegnél *Stenge* Ferenc dárdai főszolgabiró tisztelgett.

— (**Karácsonyi ájtatosságok.**) Karácsony főleg az Anyaszentegyház és a kereszténység ünnepélye, mely e napon ünnepli a Megváltó születését s ennek emlékét ünnepies ájtatosságokkal üli meg. A karácsonyi ájtatosságoknak sorrendje az ünnepek alatt a helybeli templomokban a következő: A *székesegyházban 24-én, vasárnap* reggel 9 órakor rendes vasárnapi Isten-tisztelet. Éjjeli 12 órakor éjféli mise, melyet Troll Ferenc választott püspök olvas. *25-én hétfőn* reggel 9 órakor ünnepi mise fényes segédlettel és a két infulás archidiákon assistentiája mellett tartja *Hetyey* Sámuel megyéspüspök. Ezután *Schlick* jezsuita atya predikációja. Délután 3 órakor ünnepi vecsernye. *26 án kedden* reggel 9 órakor ünnepi mise, utána Schlick jezsuita atya predikációja. — A *belvárosi plébániatemplomban 24 én vasárnap* rendes vasárnapi Istentisztelet. Éjféli 12 órakor éjfeli mise. *25-én hétfőn* délelőtt 10 órakor nagy ünnepi mise, tartja *Magenheim* József plébános. Délután 5 orakor áldás. *26-án kedden* (Szent István vértanu ünnepe) ünnepi mise délelőtt 10 órakor, délután 5 órakor áldás. — A *liceumi templomban* hétfőn, december 25 én délelőtt 11 órakor nagy zenésmise. A *Ferenc rendiek templomában vasárnap 24 én* rendes vasárnapi Istentisztelet, éjjel tizenkét órakor éjféli mise. *25-én hétfőn és 26-án kedden* reggel 6 órakor csendes mise. 8 órakor parochiális mise, délután 3 órakor ünnepies vecsernye. Az *irgalmasok templomában 24-én* rendes vasárnapi Istentisztelet, *hétfőn 25-én* és *26-án kedden* délelőtt 10-órakor ünnepi mise, délután 5 órakor áldás. — *Az ágostontéri templomban* holnap, vasárnap d. u. 3 órakor litánia. Az éjféli misét tartja *Károly* Ignác apátplébános. Reggel 7 órakor *Horváth* Mihály káplán szt. misét tart. Mise után *Jakics* Szilveszter nyug. plébános horváth nyélvü szent beszédet tart. D. e. 10 órakor Károly Ignác apátplébános nagy misét mond. Utána magyar nyelvü szentbeszédet fognak tartani. Délután három órakor litánia.

— (**Névmagyarositások.**) *Müller* Móric, szegzárdi illetőségü, ugyanottani lakos vezetéknevét, belügyminiszteri engedélylyel, Molnárra magyarositotta.

— (**A pécsi korcsolyázó egylet.**) Az egyleti jégpálya megnyitása alkalmából tegnap tartott választmányi ülésében az évi illetve idény tagdiját (4) négy forintban állapitotta meg, mit az egyesület sajtó utján azon hozzáadással hoz a nagy közönség b. tudomására, hogy az egyleti jégpálya ellenőrző közegei szigoruan utasittattak, miszerint tagsági jegy nélkül senkit se bocsássanak a jégpályára, miért is arra kéri fel a sportkedvelőket az egyesület, hogy tagsági jegyeiket mielőbb kiváltani sziveskedjenek.

— (**Thea-uzsonna.**) A pécsi jótékony nőegylet 26-án, karácsony másodnapján délután az egyleti helyiségben thea-uzsonnát rendez, mely alkalommal remek élőképeket fognak bemutatni. Este nyolc óráig tánc lesz *Farkas* Sándor zenekarának közreműködése mellett. A belépti-dij most is csak egy korona, miként tavaly és e csekély belépti-dijért meleg italokkal, theával és süteményekkel fognak a jótékony pécsi hölgyek szolgálni. A theauzsonna iránt már is nagy az érdeklődés és tekintve azt, hogy karácsony másodnapjára esik, tehát ünnepnapra, a theauzsonna kellemesen szórakoztató délutánnak igérkezik. A theauzsonnára »Vallomás« cimü monolog fog előadatni s a következő három élőképet: »Jalousie«, »Coquetterie« és »Flatterie« adják elő. A műsor 5 órakor, a tánc hat órakor kezdődik.

— (**Szegény gyermekek felruházása.**) A helybeli Scholz Gyula-féle sörcsarnokban évek óta naponkint jön össze egy jobb módu polgárokból álló asztaltársaság, mely kedélyes szórakozása közben sem feledkezik meg a nyomor enyhitéséről. A jótékonyságot egymást buzditva, egymást felülmulva, vig poharazás közben gyakorolják. Az idén ismét, mint a mult évben is, asztali perzselyükbe, apró birságokból és filléres adományokból egybegyüjtöttek 90 frtot, mely összegből karácsonyra ismét 6 fiu és 6 leány gyermeket fognak felruházni. A jószivü asztaltársaság ezen dicséretes jótékony ténykedését ünnepélylyel fogja megkoronázni. Ezen célból vasárnap délután a sörcsarnok egyik termében karácsonyfát fog felállitani s a 12 gyermeket ünnepélyes aktussal felruházni. Az ünnepélyesség emelése céljából a »Pécsi Polg. Daloskör«, mely szokás szerint minden jótékony mozgalomnál részt szokott venni s azt előmozditani — bár Sylveszter estélyével igen el van foglalva — nehány alkalmi énekszámmal közre fog müködni. Az ünnepély végével, Jakab Imre vendéglős, ki jó szivéről s hasonló nemes tetteiről általánosan ismeretes, a gyermekeket sajátjából meg fogja vendégelni. Az asztaltársaság ezen ünnepélyén előreláthatólag sokan fognak résztvenni. Kezdete d. u. 4 órakor.

— (**Adományok.**) A pécsi jótékony nőegylet népkonyhájára adakoztak: Schönherr Mihályné 20 frt, Krászonyi Ferencné 5 frt, Krasznay Mihályné 5 frt, Deutsch Ádámné 5 frt, Szikorszka Julia 5 frt, Glanszer Gyuláné (Szabolcs) 5 frt és 3 frt a megyei árvaház javára. A karácsonyfához adakoztak: Schönherr Mihályné 20 frt, Deutsch Ádámné 5 frt, Glanszer Ádámné 5 frt, Dischka Győzőné 5 frt, Krászonyi Ferencné 5 frt, özvegy Fürst Józsefné 3 frt. Két rendőr 2 frt. Ruhanemüeket adtak: Fejérváry Imre báróné 12 flanell ruha, 2 flanell szoknya, 3 kötött alsó szoknya, 2 kötött rékli, 1 kötött fejkötő, 1 sapka, két pár kötött kézvédő, 6 ing, 2 pár cipő, egy szövet matróz ruha. Sikorszki Julia 1 ruhának való kelmét és 10 drb meleg fejkendőt. Cseh Marianne 6 drb meleg gyermekruhát, 3 pár cipőt, 10 kiló almát, 6 kiló füget. A vásárhoz utólag adakoztak pénzben: Buzovits Józsefné 5 frt, Baranyai Béláné 2 frt, Darócy Aladárné 2 frt. A multkor jelzett névsorból kimaradtak az adakozók közül: özv. Friedl Emilia, Szakváry Emilia, Mihályfy Lajosné, Mihályffy Árpádné, dr. Mihályffy Ernőné, Szentpály Gyuláné, özv. Wachauer Károlyné, Kovácsis Antalné, Scholz Gyuláné, Kött Jenőné.

— (**Olvasóink**) figyelmét felhivjuk özv. *Caflisch* K.-né Király-utcai cukrász üzletére, hol nagy választékban kaphatók kitünő minőségü cukorkák, thea-sütemények és karácsonyfa diszitések.

— (**A mohácsi Katholikus Legényegylet**) karácsony másnapján Mohácson az »Iparosok olvasóköré«-ben saját könyvtára javára mükedvelői előadást rendez. A műsor a következő: »Bakfis-álmok«. Irta Heltai Jenő. Szavalja: *Vöő* Mariska. 2. »Szökik a polgármester.« Vigjáték 3 felvonásban. Irta dr. *Okányák* Lajos. 3. »Bethlemi élőkép«. Kezdete este félnyolc órakor. Helyárak: körszék 40 kr.; zártszék 30 kr.; állóhely 20 krajcár.

— (**Csendőrségi hir.**) *Mayr* Károly, hadapródőrmester. a pécsi szárnyparancsnokságtól a szegedi szárnyparancsnoksághoz helyeztetett át.

— (**A farsang első táncestélye.**) Meglepően fényes táncestélynek igérkezik a pécsi jótékony nőegylet 1900. évi január hó 7-én (vasárnap) a farsang első napján tartandó táncmulatsága. A pécsi jótékony nőegylet választmánya és a táncestélyt rendező bizottság ma bocsátotta ki a meghivókat.

Ezen táncestélyen a rendező-bizottság a XIX. század, jelesen 1801—1900. évek divatjait óhajtja bemutatni; amiért is teljes tisztelettel fordul városunk és környékének n. é. közönségéhez, miszerint ezen estélyen a fennti évek egyikének divatját jelképező ruhában sziveskedjék megjelenni. Minden e tárgybani felvilágositásokkal Sável Kálmánné e. elnök naponta d. u. 2—3 óra között szolgál (lakása törvényszéki palota), kinél egyuttal a divatlapok is megtekinthetők.

A nagyszerü ünnepélyen, miután a századvégi divatot is jelöli, nagyon természetesen jelenlegi divat szerint készült báli ruhákban is meg lehet jelenni. A század elején még nem jártak selyem ruhákban a bálokba s igy a kosztüm estélyre a hetvenes éveket felölelő időkig igen olcsó tarlatan ruhákat és kosztümöket lehet készitení. Hölgyeink igy nem is fognak selyem ruhákba és kosztümökbe öltözni. Belépti-dij: személyjegy 4 kor., családjegy 3 személyre 10 kor., 4 vagy több személyre 14 kor. Jegyek előre válthatók özv. Tausz Vilmosné dohánytőzsdéjében és este a pénztárnál. Ezen estély tiszta jövedelmei az egyesület pénztára javára esnek, amiért is felülfizetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdete esti 9 órakor. A nemzeti kaszinó termei már rég nem láttak ily fényes táncestélyt, a minőnek ez igérkezik.

— (**Vakok pénze.**) A vakokat gyámolitó országos egyesület javára adománygyüjtő persely van kitéve a pécsi anyakönyvi hivatalban *Hartl* Gyula anyakönyvvezető asztalán. E perzselyt minden évben december közepén

---

ség mellett sem maradnak el a naptordulóktól. mert szökőévek által behozzák a különbséget A szökőév áll pedig 13 hónapból, még pedig minden 19 évben 7 ilyen hónappal bővült szökőévet számitanak. A szökőév 384 napból áll.

A törökök is ugyanugy, mint a Mózes-vallásuak, 354 vagy 355 naposnak veszik az évet, csakhogy szökőéveket nem számitanak és igy az év kezdete, valamint ünnepeik, mindig más és más időszakra esnek.

És az uj esztendő napján kimulik a — krajcár is. Ha valaki azt találja mondani akkor:

— Nincs egy krajcárom se, — annak a szeme közé nevethetnek. Mert nem krajcárokban, hanem fillérekben és koronákban beszélünk ezután s bizony, a ki utolsó krajcárját is kiadja krisztkindlire, az okos dolgot cselekszik, mert hiszen ujévkor ugy se ér már a krajcár egy vasat se!

Addig azonban még hátra van a karácsony-est öröme, a két karácsonyi ünnep és egy hét, melynek végén ott van a Szilveszter-éjszakája. S mindenkinek, kik benne vagyunk a karácsonyi hangulatban már egy hét óta s egy hétig leszünk az ujesztendő legendás hangulatában, most ezt a három szót küldöm üdvözletül:

— Boldog karácsonyi ünnepeket!

Kővágó Ors.

nyitják fel s a benne összegyült pénzt felküldik Budapestre. A perselyt az idén ma bontották fel s 29 frt 60 krajcárt találtak benne. Ily összegre szaporodtak fel azok az adományok, melyeket az uj párok tettek a vakok javára.

— (**Gyógyszertár-vizsgálat.**) A napokban vizsgálta meg *Mende* Lajos megyei tiszti főorvos és *Vaniss* Sándor a pécsi járás főbirája a szabolcs-bányatelepi gyógyszertárt, melyet mindenben rendben levőnek talált.

— (**A Mükedvelők Egyesülete és a karácsony.**) A pécsi mükedvelők Egyesülete, alapszabályaihoz hiven, az idén is karácsonyi segitségben részesitett több szegénysorsu egyént. E segélyhez adakoztak: Ratkovits Károly 5 frtot, dr. Erreth Lajos 2 frtot, Erreth János 2 frtot, Kovácsits János 2 frtot, Diemár Ernő 1 frtot, Rupprecht István 1 frtot, dr. Ferenczy László 1 frtot, dr. Lauber Rezső 1 frtot, Scholz Gyula 1 frtot, Jankovits József 1 frtot, Fodor Géza 2 frtot, Hamedli Gyula 50 krt, H. T. 50 krt, Tóth János 50 krt, Rozenberg Miksa 50 krt, Kapás János 20 kr. és Sánta Antal 20 krajcárt. Az egyesületet — mely az adakozóknak ez uton fejezi ki köszönetét — ajánljuk továbbra is a közönség figyelmébe. A nemes önmüvelődés mellett a jótékonyságot is szolgálván, megérdemli a közönség pártfogását.

— (**Halálozás.**) *Stolpa* József nyugalmazott adótárnok f. évi december hó 23-án éjjeli fél két órakor 64 éves korában elhunyt Temetése folyó hó 24-én délután 4 órakor lesz a Klimó-utca 1. számu gyászházból a szigeti külvárosi temetőbe. A gyászmisét folyó hó 27-én reggeli 9 órakor tartják a Ferencrendiek templomában.

— (**A jótékony nőegylet karácsonyfája.**) Tegnap délután fél három órakor volt a nőegylet karácsonyfaünnepélye. Jelen voltak *Hinka* Lászlóné egyleti alelnöknő, *Heidekker* Anna, *Cseh* Marianna, *Ferency* Istvánné, *Dekleva* Miklósné urhölgyek és *Reeh* György városi tanácsnok, egyleti titkár. A lélekemelő ünnepélyen husz szegény ovodás gyermeket ruháztak föl és *háromszáz* szegényt részesitettek egy-egy forintos adományban. Ugyanekkor osztatott ki a Dunagőzhajózási társaság adománya is, mely tüzelő anyagból állott. Minden szegény kapott a brigétből és igy a hideg időben legalább a szent karácsony napján fütött szobákban lehetnek. A felállitott kis karácsonyfa mellett lélekemelő ünnepség játszódott le, ujabb tanujeléül a pécsi jótékony nőegylet áldásos működésének.

— (**Eltörte a lábát.**) Szomoru karácsonyi ünnepe lesz *Farkas* Imre zsemenyei lakosnak. Mint értesülünk, a gazda tegnap estefelé kint járt az udvarán s ott a kut körül kiömlött és megfagyott vizen oly szerencsétlenül csuszott el, hogy lábát bokában eltörte. A megsérült embert — valószinüleg beszállitják a pécsi közkórházba.

— (**Éjfél.**) Midőn ma éjjel ősi városunk tornyai elütik az éjfélt, s az óra mutatója egyre jár, csak nehány óra választ el bennünket a kereszténység magasztos ünnepe a karácsonytól. Az engesztelődés és örömnapja ez, Krisztus a Megváltó születésének napja, midőn távol Betlehemben a csillagtól vezéreltetve egy jászolyban fekve akadtak reá az isteni Kisdedre. S örömünnep ez a palotákban, gunyhókban egyaránt, s kiknek nem juttatta osztályrészül a sors, hogy ünnepüket fénynyel, pompával üljék meg, azok szivben lélekben s az ájtatos imában találják fel lelkük megnyugvását szivük örömét. A város a mai napon már, midőn e sorok iródnak, eleven, tarka képét mutatja az ünnepi előkészületeknek. A piactér egy részét odavarázsolt fenyőerdő gyanánt, szinte felejtetve a zord telet, a tülevelü karácsonyfák lepik el, s pompás üde illatot terjesztve maguk köré kivántatják magukat, hogy feldiszitsék őket csillogó pompába, mely nem az ő galyjaik gyümölcse ugyan, de végtelen öröme a gyermekeknek, melyeknek örök édes emléke marad az első karácsonyfa vakitó fénye!

— (**Németbóly — nagyközség.**) A m. kir. belügyminiszter a vármegyéhez érkezett leiratával megengedte, hogy Németbóly kisközség 1900. évi január 1-től kezdődő joghatálylyal, nagyközséggé alakuljon.

— (**Bányaszerencsétlenség.**) Megirtuk, hogy *Kraft* György szabolcsbányatelepi bányászt a napokban a Ferenc József aknában, nagyobb mennyiségü csuszamlott szén elöntötte, miközben a bányász oly sulyos sérüléseket szenvedett, hogy rövid kinlódás után meghalt. Tegnap tartotta meg ez ügyben *Vaniss* Sándor járási főbiró a hivatalos vizsgálatot Szabolcs Bányatelepen s konstatálta, hogy a szerencsétlenséget tényleg kőszén csuszamlás okozta, mely azonban a szintben felülről történvén, előre látható nem volt s igy a szerencsétlenség miatt senkit sem terhel felelősség.

— (**Megszökött katona.**) *Petrovics* György egerághi illetőségü legény, a pécsi 52-ik gyalogezred tényleges állományu közlegénye, tegnap reggel ezredétől megszökött. A katonaszökevényt helyben egy őrjárat keresi s legszélesebb körben elrendelték ellen a nyomozást.

— (**Elveszett.**) Ma délelőtt a Széchenyi-téren egy aray szivet ábrázoló sodrony gyürü négylevelü lóhere zsuzsuval elveszett. A becsületes megtaláló kéretik, hogy a gyürüt akár rendőrségnél, akár a »Pécsi Figyelő« szerkesztőségében adja át.

—(**Elkobbzott fegyver.**) A pécsi járási főszolgabiróság fegyvertára ismét szaporodott egy puskával, de ez nem oly közönséges puska ám, melyet adó alól elvontak, hanem ugy került a hatóság embereinek a kezébe, hogy a napokban Mátyás Sándor arányosi lakos részeg állapotban került haza s ott a feleségére és gyermekeire puskát fogott s halállal fenyegette őket. Az asszony segélykiáltására beszaladtak a szomszédok és az éjjeli őr, lefegyverezték a részeg embert, akit különben az életveszélyes fenyegetésért feljelentettek a bíróságnál.

— (**Tolvaj csavargó.**) *Deák* József, mesterhegypusztai lakostól és *Kunfi* Adolf vargai lakostól a minap valami ismeretlen tettes egész csomó ruhaneműt ellopott. A vizsgálat azután kideritette, hogy a lopásokat *Biró* József oroszlói illetőségü csavargó követte el, a ki azonban a büntetés elől ismeretlen helyre távozott. Most körözik.

— (**Ellopott ruhaneműek.**) *Szabó* András peterdi lakos tegnap panaszt emelt a községi előljáróságnál, hogy lakásába valaki betört s onnan körülbelöl negyven forint értékü ruhaneműt lopott el. A nyomozás során sikerült a hatóság embereinek a tettest *Petrovics* Józsefné m.-peterdi lakosnő személyében kideriteni, akit feljelentettek a lopás miatt a bíróságnál.

— (**A Horgony-Pain-Expeller**) igazi, népszerü háziszerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipőfájdalom, fejfájásnál, köszvénynél, csúznál, stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapitó hatásuaknak bizonyultak, sőt járványkórnál, minő a: kolera, hányóhasfájás, az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitünő háziszer jó eredménynyel használtatott bedörzsölésként az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt üvegenkénti árban a legtöbb gyógyszertárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint »Richter-féle Horgony-Pain-Expeller« vagy »Richter-féle Horgony-Liniment« kérendő és a »Horgony« védjegyre kérünk figyelni.

— (**Hazai általános biztositó részvény-társaság**) a napokban a következő körlevelet bocsátotta ki:

Tisztelt kerületi felügyelőségeink! Fő- és alügynök urak! Társaságunknak Budapesten 1899. május 10-én tartott rendes közgyülésében elhatároztatott, miszerint egy millió kor. névértékü elsőbbségi részvény lesz kibocsátva, hogy ezen ujabbi tőke segélyével a társaság további alapos fejlődése hathatósan előmozdittassék. Az igazgatóság már annak idején gondoskodott is ezen ujabbi részény elhelyezése és befizetése iránt. Azonban a fent hivatkozott közgyülés határozatát — egy csekély formahiba miatt — a kereskedelmi törvénysvék nem hagyta helyben, hanem ujabbi közgyülés egybehivását rendelte el, mely körülményt a társaságon kivül álló és azzal nem rokonszenvező egyének arra használták fel, hogy társaságunk ellen minden ok nélkül alaptalan hireket terjesztenek. Időközben a kereskedelmi törvényszék fenti meghagyása folytán, az ujabbi közgyülést 1899. október hó 14. napján tényleg meg is tartottuk és ezen közgyülésen hozott egyhangu határozatok folytán a budapesti kir. kereskedelmi- és váltótörvényszék 110774/899. sz. végzésével az alaptőkének egy millió korona névértékü elsőbbségi részvénynyel való felemelésél, illetve az alaptőkének ily összegben való megállapitását már jóvá is hagyta és a cégjegyzékbe be is vezette. Midőn ezen körülményről t. Cimedet értesiteni van szerencsénk, egyben azt is szives tudomására hozzuk, hogy egy millió korona ujabbi tőke, teljes összegben társaságunk pénztáránál már be is lett fizetve. Ezek után reméljük, hogy az alaptalan híresztelésekkel szembeszállva, most már társaságunk érdekében erélyes tevékenységet lesz szives kifejteni, maradunk hazafias üdvözlettel Hazai általános bizt, részvénytársasán Kosutt Ferenc, elnök. Tóth Pál, vezérigazgató.

— (**8. szám 33334. szám ellen bizonyit,**) modja a közmondás. S ők tényleg ékesen szólóan fenntartják a beszédet. Igy hangzik a különös számarány nyilatkozata e közlemény élén a következőképen.

A budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára rendezett Nagy Jótékonysági Sorsjáték hat huzása folyamán tetemes mennyiségü értékes melléknyereményeken kivül egy 100.000 koronás főnyeremény továbbá öt egyenként 20.000 kor. értékü főnyeremény jut kisorsolásra. De miután a kiváló előnyös játékterv értelmében minden egyes sorsjegy az összes huzásokban (utánfizetés nélkül) játszik, úgy a legnagyobb lehetséges nyeremény 200.000 koronát kitevő csinos vagyont mutat fel. Egy sorsjegy ára csak egy korona, igy tehát azé is, melylyel az összes főnyereményeket meg lehet ütni. — E szerint egy-egy huzásra az óriási összeg, jól megolvasott nyolc krajcár kockáztatik s megvásárolja az ember egyuttal a reményt. 33334 koronát nyerni. — Egy valóságos és szép számpéldány. Sorsjegyek —

ezalatt a szerencse sorsjegy is, mely e tekintélyes számadás alapját képezi, minden sorsjegyelárusitó üzletben kaphatók. A ki szerencsegyermek az vásárol belőlük. Mi azt hiszszük meglehet kisérleni.

— Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt szerdán este fog megjelenni.

Művészet, irodalom.

○ **A szinház karácsonya.** Mint már jeleztük, az ünnepi műsor igen érdekesen van összeállitva. Hétfőn délután fél helyárak mellett először megy »Szulamith«, nagysikerü héber dalmű, este pedig Sardou rég nem adott szinműve, a »Szókimondó asszonyság« kerül szinre, a cimszerepben *Jeszenszky* Irénnel. Kedden, karácsony másnapján Zeller kedves operettje kerül szinre délután fél helyárak mellett a »Bányamester«, este pedig az »Arany kakas«, ez idényben ötödször. Igen érdekes előadás lesz karácsony harmadik napján is. Szinre kerül »A falu rossza«, Tóth Ede pályadijat nyert népszinműve, Göndör Sándor szerepében *Bakó* Lászlóval. Finum Rózsit *Tiszayné*, Gonosz Pistát *Tiszay* Dezső játsza. Ezenkivül részt vesz a darabban a társulatnak csaknem valamennyi elsőrendü tagja, úgy, hogy a legkisebb szerepek is elsőrendü szinésznők és szinészek kezeiben lesznek. Feledi Gáspárt *Bátosi* Endre, Boriskát *Baróthy* Irma, Bátki Tercsit *Jeszenszky* Irén, Lajost, *Könyves* Jenő játsza. A két cigányt *Nádasy* és *Németh*, Jóska bérest *Delli* Lajos, Gonosznét *Nagy* Vilma és a csendbiztost *Sebestyén* játszák.

Törvénykezés.

Ügyészségi megbizottak.

A hivatalos lap mai száma közli a kir. ügyészségi megbizottak névsorát az ország összes járásbiróságaira vonatkozólag. A pécsi, kaposvári és szegzárdi kir. törvényszékek területén az ügyészségi megbizottak kirendelése a következő:

A pécsi kir. ügyészség kerületében kirendelte az igazságügyminiszter a *pécsi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Günsberger* József az ottani királyi ügyészséghez beosztott birósági aljegyzőt;

a *dárdai* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Takács* László ottani királyi járásbirósági aljegyzőt; állandó helyetteséül *Czenger* Nándor ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *mohácsi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Szlamay* Alajos Béla, állandó helyetteseül *Margittay* Valér ottani kir. járásbirósági aljegyzőket;

a *pécsváradi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Lévay* Lajos ottani közalapitványi kir. ügyészségi ügyészt;

a *sásdi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Reberics* Imre ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *siklósi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Czvenits* Antal ottani királyi járásbirósági aljegyzőt; állandó helyetteseül dr. *Szivér* Lajos ottani lakos, ügyvédjelöltet;

a *szentlőrinci* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Jeszenszky* Antal ottani gyakorló ügyvédet.

A szegzárdi kir. ügyészség kerületében a *szegzárdi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Fejős* Imre ottani kir. törvényszéki aljegyzőt;

a *bonyhádi* királyi járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul dr. *Müller* János ottani gyakorló ügyvédet; állandó helyetteseül *Jozgits* Béla ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *dunaföldvári* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Kremmer* István ottani gyakorló ügyvédet; állandó helyetteseül *Zöld* Aladár ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *gyönki* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Dobó* János ottani gyakorló ügyvédet; állandó helyettesül *Grosch* József ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *tamási* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul dr. *Debreceni* József ottani gyakorlóügyvédet; állandó helyettesül *Pollák* Samu ottani kir. járásbirósági aljegyzőt.

A kaposvári kir. ügyészség kerületében a kaposvári kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul dr. *Obetko* Károly ottani gyakorló ügyvédet; állandó helyeséül *Vidor* Ferenc ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *csurgói* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Junker* Gusztáv ottani gyakorló ügyvédet;

az *igali* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Mocsi* Lajos ottani gyakorló ügyvédet;

a *lengyeltóti* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Rosos* Jenő ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *marcali* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul *Kiss* Lajos ottani gyakorló ügyvédet;

a *nagyatádi* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul dr. *Kommen* Elek ottani gyakorló ügyvédet; állandó helyetteséül *Avéd* Márton ottani kir. járásbirósági aljegyzőt;

a *szigetvári* kir. járásbiróság mellé: ügyészségi megbizottul dr. *Kriszt* Béla ottani gyakorló ügyvédet; állandó helyetteséül *Orosz* Béla ottani kir. jásbirósági aljegyzőt és a *tabi* kir. járásbiróság mellé ügyészségi megbizottul *Szupits* Dezső ottani gyakorló ügyvédet; állandó helzeteséül *Heindl* Nándor ottani kir. járásbirósági aljegyzőt.

TÁVIRATOK.

— Az osztrák kormányválság. (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A bécsi „Wiener Zeitung“ császári kéziratokat közöl, melyek közül az egyik a távozó miniszteréknek szól, egy pedig az uj miniszteriumot nevezi ki. A kézirat, melyet az uralkodó *Clary* grófhoz, a minisztertanács volt elnökéhez intézett, azt mondja egyebek között, hogy *Clary* gróf hűségesen engedelmeskedett az uralkodó meghivásának *a rendkivüli sulyos viszonyok között és önfeláldozó munkával* arra törekedett, hogy az *elszomoritó politikai zavaroknak* véget vessen; mi sajnos, *ez idő szerint lehetetlenné* vált. Ezért az uralkodó azzal a föntartással, hogy ujra igénybe veszi, köszönetét és elismerését fejezi ki Clarynak az uralkodó iránt tanusitott szolgálatkészségeért. *Körber* és *Kindinger* volt miniszteréknek külön kéziratban szintén köszönetét fejezi ki az uralkodó; ugyancsak azzal a föntartással, hogy szolgálatukat ujra igénybe veszi. Egy másik, *Claryhoz* intézett kéziratban az uralkodó elfogadja *Hartl, Stibral* és *Kniazolucky* lemondását tárcájuk vezetéséről, szolgálataik elismerése mellett.

— A reichsrath elnapolása. (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Becsben a „Wiener Zeitung“ nem hivatalos részében a következőket közli: „*Wittek* lovag a minisztertanácsban való elnöklessel ideiglenesen megbizott vasutügyi miniszter, a reichsrath két házának elnökéhez tegnap kelt átiratot intézett, melyben ő felsége megbizásából a reichsrath elnapolását közli.“

— Tüntető franciák. (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) Párisból irják, hogy a „Jeunesse Francaise“ tegnap este a Tivoli-Wauxhallban gyülést rendezett, nacionalista képviselők részvételével. A gyülésen sok szocialista, forradalmár és anarchista is megjelent, kik azt kiabálták:

— Éljen a hadsereg! Éljen a szocializmus! Éljen a kommün!

A nagy zajban a szónokok nem beszélhettek és *verekedésre került a sor*, mely alatt a gázlángokat eloltották. *A jelenlevők erre meggyujtották az ott talált ujságokat* és a papiros lángjánál folytatták a verekedést, miközben a helyiség sok bútordarabját összetörték. A terem elhagyása után is folytatódott a zavargás. A rendőrség háromszor lépett közbe *kivont karddal* és szétverte a tüntetőket.

Laptulajdonos ZAUTTER GUSZTÁV
Felelős szerkesztő PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF kiadó.

Hirdetések.

Szőllőmivelők és mezőgazdák számára!

A szőllőtelepek befecskendezéséhez

valamint

a gyümölcsfákat kárositó rovarok,

továbbá

a szegecs és tormáncs teljes kiirtására

Mayfarth Ph.

és társa féle

szabadalmazott

önmüködő

ugy hordozható, mint kocsira szerelt

„Phonia“

fecskendői a legjobbaknak bizonyultak, a melyek szivattyuzás nélkül a folyadékot önmüködőleg a növényekre permetezik. Ezen fecskendőknek már sok ezerre menő példánya van alkalmazásban és számos elismerő bizonyitvány igazolja ezeknek elvitázhatlan kiválóságát minden más rendszerrel szemben.

A legjobb vetőgépek

Mayfarth Ph.

és társa

legujabb szerk.

»AGRICOLA«

(tolóvetőkerékrendszer) vetőgépei. Mindennemü mag- és különböző magmennyiség számára, váltókerekek nélkül, dombon avagy sikon, a legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és mind a mellett a legolcsóbb ár által tünnek ki.

A lehető legnagyobb munka-, idő- és pénzmegtakaritást teszik lehetővé.

Különlegességeket széna- és szalmapréseknél használatra, kukoricza-morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurök, ekék, hengerek és boronákban a legujabb rendszer és elismert legjobb alkotás alkalmazása mellett gyártanak és szállitanak.

Mayfarth Ph. és társa

cs. és kir. kiz. szabadalmazott mezőgazdasági gépgyárak

Bécs, II. Taborstrasse 71

több mint 400 arany-, ezüst- és bronczéremmel kitüntetve.

Kimeritő árjegyzékek és elismerő okiratok kivánatra ingyen küldetnek. — Képviselők és ismételadók alkalmaztatnak.

Hires jós- és kártyavetőnő

lakik:

Petrezselyem-utcza 31. sz. alatt

a bolti lakásban.

Díj tetszés szerint!

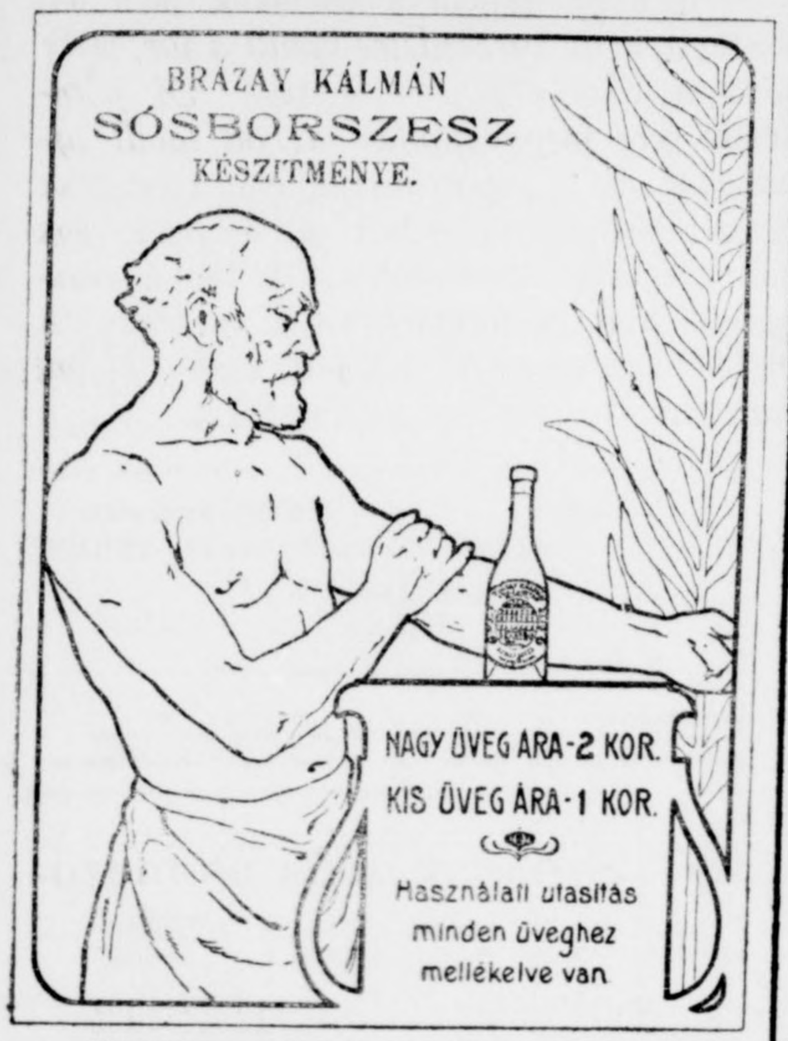

Világhirű, rendkivül jó hatásu háziszer bedörzsölés által, meghüléses esetekben: **csúz, köszvény és fülszakgatásnál, hurutos szembajoknál, toroklobnál, difteritisznél, fogfájásnál, migrain, hajhullás és lábizzadás** ellen. **Gyúrógyógymódra** (massage) **orvosi** tekintélyek által ajánlott kiváló szer. **Használati utasitás,** melyben minden egyes baj ellen miként alkalmazása e szernek részletesen le van irva, minden üveghez mellékelve van.

Gyártási hely Budapest.

Kapható minden fűszerkereskedésben és gyógyszertárban.

Számos elismerő levél a világ minden részéből.

500 forintot

fizetek annak, a ki a **Bartilla fogvizének** használata mellett, üvegje **35** kr., valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlik. (Csomagolásért külön 10 kr.) A **Bartilla's Erben, (E. Winkler) Wien**, 19/1. Sommergasse 1. Kapható **Pécsett: Geltch és Graeff** Ferencziek-utcza 6., **és Zsiga László** Széchenyi-tér 18.

Kérjünk határozottan mindenütt **Bartilla-féle fogvizet.** (Hamisitványok feljelentői **jól** dijaztatnak.)

Oly helyekre, hol nem kapható, **bérmentve küldök 7 üveget 2 frt 60 krért, 16 darabot 4 frt 50 krért.**

Hirdetések jutányos áron vétetnek föl kiadóhivatalunkban.

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

Ezen hirneves háziszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbizható, **fájdalomcsillapitó bedörzsölésként alkalmaztatik köszvénynél, csúznál, tagszaggatásnál** és **meghüléseknél** és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment. elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem **igazi népszerü háziszer,** melynek egy háztartásban sem kellene hiányoznia. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszertárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapesten.** Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbértekü utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni,** az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy és Richter czégjegyzés nélkül mint **nem valódit** utasitsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
cs. és kir. udvari szállitók.

Utolsó előtti hét!

100.000 koronás,

5 egyenként **20.000** koronás

főnyereményeket tartalmaz a

Nagy Jótékonysági Sorsjáték

a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára

s kétségkivül a legszebb, legolcsóbb és legczélszerübb

karácsonyi ajándék,

melyet egy sorsjegy megvétele által

csak 1 koronáért nyerni lehet.

Kivánatra az összes nyeremények 20% levonásával készpénzben beváltatnak.

Minden sorsjegy mind a 6 huzáson játszik s igy egyetlenegy sorsjegygyel 6 főnyereményt is meg lehet ütni.

Első huzás visszavonhatatlanul már 1900. január 4.

Sorsjegykket ajánl:

Krausz Simon és fia, Schapringer J. és Ullmann M. K. Pécsett.

1874. óta fennálló

Zongora-, harmonium és pianino-raktár

Goldstein J.

Pécsett, országut 56, (haltérrel szemben)

Legnagyobb választék

Zongora vont hurokkal
Zongora kereszt hurokkal
Zongora őntött kerettel
Zongora vashangolókkal
Zongora kereszt hangfogókkal
Zongora viszhangszeleppel.

Elismerő oklevél Pécs 1888.

Eladó szőlő.

Egy hagyatékot képező, több mint **2 kat. hold területü,** a várostól félórányira az országut mellett fekvő

reconstruált szőlő,

uj présház, 600 hl. borra pincze, eladó. Bővebbet

OTT M. és FIA
Pécsett, Bátory-utcza 15.

Minden hölgy!

Aki súlyt fektet egy kifogástalanul álló, nem gyárilag készitett mellfüzőre (mieder), a mely kecses alakot idomit, kiváló jó érzést nyujt és erős füzést nem igényel, miáltal a vérkeringés akadályozva nincs:

bizalommal

rendeljen füzőt az első pécsi füző-készitő műtermében Király-utcza 19.

A legjobb mérték után megrendelt füzők franczia kellékekből készitve, valódi bálna halcsontokkal, 8 frttól feljebb.

Állandó raktár belföldi anyagokból készült füzőkben, mindenféle bőség és magasságban 1·50 frttól feljebb. (Legalkalmasabb karácsonyi ajándék.)

Régi, használt füzőket legjutányosabban tisztit, javit és alakit.

9322. szám.
Tkv. 1899.

HIRDETMÉNY.

Zsibrik községnek telekkönyvi betétei az 1886. évi XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t. czikk értelmében elkészittetvén és a nyilvánosságnak átadatván, ez azzal a fölszólitással tétetik közzé:

1. Hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t. czikk 15. és 17. §-ai alapján — ide értve e §-oknak az 1889: XXXVIII. törvényczikk 5-ik és 6-ik §-aiban és az 1891. XVI. törvényczikk 15-ik paragrafusának a) pontjában foglalt kiegészitéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t.-czikk 7. §-a és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetöket, azok pedig, a kik valamely tehertétel átvitelének az 1886: XXIX. t. cz. 22. §-a, illetve az 1889. évi XXXVIII. t. cz. 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kivánják, e végből keresetöket hat hónap alatt, vagyis **az 1900. évi julius hó 1-ső napjáig bezárólag** a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbitható záros határidő eltelte után inditott törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. Hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t. czikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ide értve az utóbbi §-nak az 1889: XXXVIII. t. cz. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészitéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kivánnak, irásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis az **1900. évi julius hó 1-ső napjáig bezárólag** a telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbitható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. Hogy mindazok, a kik az 1. és 2. pontban körülirt eseteken kivül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, ide értve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetbeni felszólalásukat tartalmazó kérvényöket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis az **1900. évi julius hó 1-ső napjáig** bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbitható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, — hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerü másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A pécsváradi kir. járásbiróság mint tkvi hatóság, 1899. decz. hó 5-én.

Schill
kir. járásbiró.

Pécsi kölcsönös segélyző-egylet

(Pécs, Király-utca 23. sz., saját ház.)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miként **az előjegyzések a pécsi kölcsönös segélyző-egylet XXXV. évtársulatának törzsrészvényeire** a mai nappal kezdetüket vették s e célból az **aláirási ivek** az intézet helyiségeiben a rendes hivatalos órák alatt (vasárnapokat és ünnepnapokat kivéve) **d. e. 9—12 óráig kitéve vannak.**

Az ujonnan keletkező 1900. évi 35 évtársulat, épp ugy mint a korábbi harmincnégy évtársulat: **6 évre terjed** s igy **az egy-egy részletre megállapitott 50 krnyi heti betét 6 éven át fizetendő.** A befizetések emez uj évtársulatra 1900. évi január 2-án kezdődnek és a második hét végeig azaz: **1900. évi jannár hó 13-ig** teljesithetők anélkül, hogy az alapszabályokban megállapitott késedelmi pótlékot, az egyheti mulasztásért fizetni kellene **A törzsrészvények a 6 évi ciklusra egyszerre is befizethetők,** s ez esetben egy egy törzsrészvény után — a 6 évre megjáró 156 frt helyett — **138 frt fizetendő.**

Az előjegyzés alkalmával minden egyes aláirt törzsrészvény után **I frt beiratási dij** lesz fizetve.

Az aláirók, tekintet nélkül a jegyzett törzsrészvények számára, az intézet rendes tagja — részvényesei lesznek s ezért köztük — hat év letelte után — a megfelelő kamat s az elért összes tiszta nyeremény, a jegyzett törzsrészvények arányában, teljes mértékben jut elosztásra.

A pécsi kölcsönös segélyző egylet

elfogad rendes takarék-betéteket is

(1 frttól bármily magas összegig)

s eme betéteket, rendes körülmények között, ha kisebb összegekről szólnak, kivánatra, **felmondás nélkül,** nagyobb összegeket pedig, a lehető legrövidebb felmondási idő igénybevételével fizeti vissza;

s az ily tak. betétek után 4½% kamatot fizet.

A betétek után kivetett 10% tőke kamatadót a betevők megterhelése nélkül az intézet maga fedezi.

A vidéken lakó egyesületi tagok s ügyfelek által teljesitendő **befizetések megkönnyitése, költségmentesitése,** valamint a részükre kiutalványozandó összegeknek előnyösen való megküldése céljából a pécsi kölcsönös segélyző-egyletnek **giró számlája** van az **osztrák magyar banknál és chek-számlája a m. kir. póstatakarékpénztárnál,** mely utóbbi számlára szóló befizetési lapok egyszerü felkérésre bárkinek is megküldve lesznek.

Mindennemü üzletkötésekre vonatkozó vagy más egyéb felvilágositással az intézet vezérigazgatója mindenkor a legnagyobb készséggel szolgál s ugyancsak nála, illetve az intézet helyiségeiben, megszerezhetők az **egyesület alapszabályai is,** akár személyesen, akár levél utján kivántatnának.

Kelt a pécsi kölcsönös segélyző-egylet 1899. évi november hó 29-én tartott igazgatósági üléséből.

KINDL JÓZSEF
vezérigazgató.

Az

„István-Pincze"

megnyitása.

A város egyetlen Dreher-söродéje, Király- és Kazinczy-utcza sarkán

Tisztelettel értesittetik a n. é. közönség, hogy a fővárosi mintára ujonnan berendezett **István-pincze**

szombaton este, Rácz Guszti zenekarának

közreműködése mellett megnyilik.

Kimérésre kerül a legjobb minőségü **Dreher-féle sör.** Kitünő étterem a közönség rendelkezésére áll, hol ugy délben, mint egész éjfélig friss eledelek jutányosan kaphatók.

Becses pártfogását kéri: Weindorfer János vendéglős.

Csinos separék.

Társas-estélyekre alkalmas.

Tiszta magyar borok!
Jó konyha!
Színház után találkozó!

Nyomatott Taizs Józsefnél Pécsett, 1899

A „PÉCSI FIGYELŐ"

KARÁCSONYI MELLÉKLETE.

1899.

Karácsonyi ajándék.

— Virágrege. —

Parányi bár a szive a virágnak,
De hőbben érez, mint az emberek:
Egy cseppnyi bútól, egy örömsugártól
Kicsiny szemökben égő köny pereg.

*

Az Üdvözitő születése napján
Az ég, a föld vidám örömre kel;
Csak a virágok szive fáj, sajog, mert
A kis Jézushoz nem mehetnek el.
A kerti Liljom hófehér ruháján
Egy égető vágy könye ég, remeg:
A Rózsa sír; keserg a bus Ezerjó:
Hogy a kis Jézust nem nézhette meg.

De im egy árva, kékszemü fiucska
Köztük sugárzó arccal megjelen:
»Óh Rózsa, Liljom és te bus Ezerjó,
A kis Jézushoz jőjjetek velem!
A lelkem érte oly nagyon sovárog,
A nagy örömtől szivem elfogul;
Óh jertek el; hisz én szegény kis árva
Ugy sem vihetnék mást ajándokul!«

. . . És ment az árva a virágfüzérrel,
Ment szivdobogva Bethlehem felé;
Talált is itt egy elhagyott lakocskát,
A kis Jézust is benne föllelé.
Ott volt a kisded Anyja szent ölében,
Fölötte zenge száz kerub dala;
Előtte a királyi dús ajándék:
A mirha, tömjén és arany vala.

Remegve ment be a szegény fiucska
S letérdepelt a Megváltó előtt;
Zokogva, sirva elbeszélte néki,
Virágival mért keresé fel őt:
„Nincs senkim, aki engemet szeressen,
Nincs senki, senki, kit szivem szeret:
Atyám, anyám a sirban porladoznak,
Virág se nő a sirjaik felett!"

„Te légy, te légy szivem vigasztalója,
Te védj, szeress kis árva gyermeket;
Szeretlek én is, végtelen szeretlek,
Azért hozám e kis füzért neked!" . . .
És átadá a tiszta szüz Anyának
A bus Ezerjót, Rózsát, Liljomot;
A kis Jézuska megköszönte néki
És homlokára egy csókot nyomott.

„Óh, mint örülök, árva kis fiucska,
Hogy szived engem oly nagyon szeret;
Hogy eljövél te hódolatra hozzám,
S eljöttek e virágok is veled!
Mit adjak én ajándékul cserébe
Nektek, kik engem ugy szerettetek?
Mit a királyok hoztanak keletről,
Megáldni azzal foglak benneteket!"

„Te szende Liljom, ime néked adtam
A szinaranyt, mit a király hozott!"
. . . A szende Liljom hófehér ruhája
E szókra szinaranyra változott.
„Te bíborarcú Rózsa, im tiéd lett
E drága tömjén, mit király adott!
Miként e tömjén, olyan andalitó,
Oly bájoló lesz eztán illatod!"

„Te bús Ezerjó, egyszerü virágszál,
Ajándékul tied e myrha lesz,
Királyfi hozta, drága, szép ajándék
És minden földi sebnek irja ez!
Ha őzikén a zord vadász sebet hágy:
Ha vérzik a vad árnyas lomb alatt;
Ha vér csepeg le a hattyú nyakáról:
Begyógyul e seb mind te általad!"

„S te árva gyermek! . . . óh, hogy elfeledtem! . .
Részedre nincsen már ajándokom;
Mindent odadtam; jó Anyám maradt csak;
Ajándokul hát adni őt fogom!
Ha a bubánat üt tanyát szivedben,
Ha kín, ktsértés, inség küzd veled,
Járulj elébe, kérd ki a segélyét
S anyám anyád lesz jó anyád helyett!"

*

Ezóta él a szende sárga Liljom,
Ezóta lett a Rózsa illatos,
Ezóta lett az egyszerü Ezerjó
Nagy gyógyhatása oly csodálatos.
Ezóta nincsen árva már a földön,
Mert él Atyánk a csillagok felett;
Él szüz Anyánk, ki gondunkat viselje;
Ki véd, vezet, vigasztal és szeret!

Greksa Kázmér dr.

Ami csak Sziciliában látható.

(Dusi gróf elbeszélése.)

A monte-carloi kaszinó játéktermében van egy fehér márványasztal. Ez a fehér márványasztal az a bizonyos »népek oceánján hullámtól vert sziget,« melyről Petőfi dalol egyik versében.

Tudniillik ez a »magyar sziget.«

A magyar mágnások itt szoktak egymásnak találkozót adni s ezen az asztalon német lapot is lehet találni.

Négyen ültük körül az asztalt. Én, a Stefi, a Niki, meg egy angol: Lord Oxeney. A játék-terem meglehetősen üres volt. Csak egy muszka herceg csetlett-botlott a játékasztal körül.

Ostoba módon nyert. Halommal állt előtte az arany.

Egyszer egy livrées inas furakodik a közelembe.

— Monsieur un telegramme du Palermo.

— Ejnye, ki a manó táviratoz nekem Palermoból? Ah, az nem lehet más, mint a Bandi. Ugyan mit akarhat?

Felbontom a telegrammot, elolvasom, aztán elkezdek kacagni.

A Niki, meg a Stefi egymásután kapkodták ki a táviratot a kezemből:

— Nos, nos? Mi az? Mit akar a Bandi?

Ez volt a távirat:

»Kedves cousin! Ha olyas valamit akarsz látni, a mit még soha életedben nem láttál, hát gyere Sziciliába.«

Ujra elfogott a nevetés:

— Ah, hahaha! Az én jó cousinom! Valami uj dolgot fedezett fel Sziciliában. Talán megtalálta a sirakuzai Archimedesnek a circulusait? Ah, hahaha! Én, a ki a nord-poltól le egész a cap-földig minden valamirevaló látnivalót végignéztem, most menjek Sziciliába, ha olyas valamit akarok látni, amit még nem láttam! És hogy tudja az én derék cousinom, mit nem láttam én még?!

— Ugyan mi lehet az? — kiváncsiskodott Niki.

— Talán a Gallo-, vagy Zaffarino-fok: vagy az Aspremont hegység; tán a regényes Antemamcre a Pizzo d' Antemával. Vagy tán a siracusai és a caltamisettai tavakat érti, a Leutinit, meg a Pergusat.

— Milyen jártas vagy te Sziciliában, — szólt közbe a Stefi.

— Hogy jártas vagyok-e? Keresztül-kasul bolyongtam az egész szigetet. Végig jártam a centorbii és cattoliai kénbányákat. Láttam a siracusai narancs- és pálmaligeteket. Ültem az alatt az ezeréves gesztenyefa alatt, melynek árnyékában valamikor Rákóczy-fia pihent. Megmásztam a füstölgő Etnát. Leereszkedtem a kráter legmélyére. Azon alul aztán már csak a Dante pokla kezdődik. Szinte láttam a kapu boltjának feliratát: Lasciate ogni speranza, voi chentrate! Mit láthatnék én Sziciliában, a mit még nem láttam?

— Meg kellene kérdezni Bandit, — vélekedék Stefi.

— Hát kérdezzétek meg, — szóltam én.

— Nem, nem; te kérdezd meg, te tudod legjobban a pontos cimet.

Mit volt mit tennem, oda intettem az egyik egyenruhást magamhoz s egy telegramm-blankettára azt irtam:

»Mi légyen az, ami csak Sziciliában látható?«

Egy louis-dór-ral az inas markába nyomtam a táviratot s aztán beszélgettünk tovább.

Egy óra mulva megjött a válasz Palermóból. Csak ennyi volt benne: »Egy döglött szamár.«

No, volt erre kacagás. »Egy döglött szamar.« És ez látható Szicilia szigetén, az Úrnak most folyó esztendejében. Csak nagy bolond ez a Bandi, nem hiába, hogy erdélyi.

Lord Oxeney szólt most közbe:

— Nos? És láttak már önök uraim, döglött szamarat?

— Hát ön mylord, tán látott?

— Én? Őszintén megvallva, én még nem láttam.

— Én se láttam, — szólt Niki.

— Soha én! — kiáltott Stefi élénken; — és de Dusi, te már láttál?

Sajnálattal be kellett vallanom, hogy ámbár sok mindent láttam a Nord-captól le egész a Cap-földig, de még döglött szamarat én sem láttam.

— No, de ez már mégis különös! Hát vajjon ki az, a ki már látott közülünk?

Stefi gróf végigjárta az egész játéktermet, a billiárdtermet, a zongora-termet, az olvasó szobákat; végig kérdezte a világ valamennyi szögletéből az egybesereglett mágnásokat, amerikai petróleumkirályokat, indiai hercegeket, hogy láttak-e már valaha életökben döglött szamarat.

Senki se látott még.

— Nos, uraim, — szólt lord Oxeney — ez olyan különlegesség, a mit még senki sem látott. És ha ma indulna hajó Palermoba, én már csak azért is elmennék s megnézném, hogy elmondhassam, miszerint láttam életemben döglött szamarat is.

— Különös! — szólt Niki, — hát a szamarak egyáltalán nem döglenek?

— Úgy látszik — felelé a mylord, — azért van annyi szamár a világon.

— És ez annál nagyobb nevezetesség — toldá Stefi a szót, — mert olasz-földön látható, a hol elevenen eszik a szamarat, mint máshol az osztrigát.

— Eddig sem ettem meg a szalámit, de ezután még ugysem eszem, — kiáltott fel Niki.

— Tudjatok mit, urak? — szóltam közbe én; menjünk le Sziciliába s nézzük meg.

— De hogyan?

— Az én yachtom itt horgonyoz a kikötőben. Üljünk fel rögtön; holnap ilyenkor lent leszünk Sziciliában.

— De Bandinak jó lesz táviratozni, hogy megyünk.

— Igen; s intézkedjék, hogy föl ne egyék addig az olaszok, mig mi lejutunk.

— Már tudniillik a szamarat.

És ott nyomban fölkerekedtünk valamennyien s indultunk Sziciliába, döglött szamarat látni. Stefi oda szólt a muszka hercegnek, a ki még egyre játszott a rouletten s egyre nyert.

— Gyere panye velikomozsnye, menjünk Sziciliába, döglött szamarat látni.

— Azt láthatok itthon is, ha akarok.

Szóval nem jött; s tovább játszott.

Másnap délután alkonyat tájban értünk Palermoba. Ott azt az értesitést kaptuk, hogy Bandi gróf már vagy két napja kint jár a hegyek között. Csak az egyik inasa van idehaza a vendéglogadói szállásán.

Az inas kivezetett a hegyek közé. Ott valahol Zaffarano sziklái közt találtuk fel Bandit. Bizony siralmas állapotban volt szegény. Kijött ide a hegyek közé szamárháton. Az egyik meredek lejtőn megbotlott a szamara. Neki csak annyi ideje volt, hogy megkapaszkodott egy babérbokor gyökerébe. Különben ő is a mélységbe zuhan. A szegény szamárnak ez a tragédiája.

Megnéztük szegény párát. Ott feküdt lent a sziklaszakadékok között. Niki gróf hamarosan amateur-fölvételt is készitett róla.

— No, de most már én is haza mehetek, — szólt Bandi, — már harmadnapja itt birnacozom kint a szabadban. Titeket vártalak s vigyáztam erre a szegény állatra. Ő kiszenvedett, szegény . . . .

Egy elégikus pillantással bucsuzott el Bandi a szegény kiszenvedettől s azután jött ő is velünk.

Negyednapra kerültünk vissza yachtomon Monte-Carloba. Ott azt a hirt hallottuk, hogy a muszka herceg egyre játszott s egyre nyert; mig utóbb fordult a szerencse s az egész halom pénzt elvesztette. Valami három millió francot. Azután fejbe lőtte magát.

— Bizony jobb lett volna neki velünk jönni döglött szamarat látni, — szóltam elborult kedélylyel.

— No, de mikor ő itthon is láthat, ha akar, — mondá lord Oxeney — gyerünk, nézzük meg azt is, a szegényt.

Bodonyi Nándor.

Az egér, patkány és a szomszédasszony.

(*Saphir* után szabadon.)

Karácsonyest — mint szokásban —
Fényben uszó nagy szobában
— Igy pár meghitt óra tellett —
A férj ült kis neje mellett.
A kis fiu fája készen,
Kis Jézuska hoztaképen.
Tréfa, játék közepette
— Csókrablás is volt közötte —
Zálogosdin, pározáson
Szállt az idő röpke szárnyon.

Halk futkosást vettek észre,
Egy kis egér bujt helyére.
»Ni csak, édes, egér fut ott!«
»Nem egér volt, patkány futott!«
»Dehogy! Egér! Ne vitatkozz!«
»No, de patkány, szó se ahhoz!«
»Egér«, »patkány«, kiabálnak,
S férj vet véget a vitának:
Kapja botját s bizonyitja,
Ugy van az, mint ő állitja.

Hatása e hatós érvnek,
Hogy csakhamar megbékélnek
S csókolódzva örökkétig,
Éldegélt a pár egy évig
S karácsonyest — mint szokásban —
Meghitten ült a szobában.

Mellettük egy uj pár lakott,
A mely nem rég Mózes papot
Odahagyva keresztény lett,
Felvéve a keresztséget,
De a szokást nem ismerte:
Milyen lehet a szent este?

Szólt a férj most hű párjához:
»Menj a szomszéd ablakához,
Nézz be rajt' és mondd el édes,
Mi kell Krisztus ünnepéhez?«

Szót fogadott nő a férjnek
S látta, hogy ott üldögélnek,
Zálogosdi megyen egyre,
Tréfálódzva, enyelegve;
S férj uramnak most a nyelvén
Ez szaladt ki, incselkedvén:
»Emlékszel-e, édes, tudod,
Hogy tavaly itt egér futott?«
»Hogyan? Egér? Nem ugy van ám,
Patkány volt az, mintha látnám!«
»Dehogy! Egér! Ne vitatkozz!«
»No de patkány, szó se ahhoz!«
S »egér«, »patkány«, kiabálnak,
S férj vet véget a vitának:
Kapja botját s bizonyitja,
Ugy van az, mint ő állitja.

S a mint a bot járja utját
Szomszédnő az ablakon át
Szomorkodva nézi, látja,
Bizony furcsa szokás járja!
És nagy búsan ment el onnét,
»No mit csinál hát a szomszéd?«
De az asszony hallgat egyre,
Némán állva néz a földre.
»Mi a szokás, mondd Arankám?«
Ő csak hallgat, szó se ajkán.
»Szólj hát asszony! — Mi bánt ugyan? —
Mit csinál a szomszéd uram?«

Az asszony csak keblét nézi
— S bár a férje esdve kéri,
Dühöng, tombol egyremásra, —
S nem szól a nagy faggatásra,
Mig a férj csak botot nem vesz
S nem nyul szomszéd módszeréhez.
Megszólalt most: »Édes Ákos!
Ha tudtad, hogy ez szokásos,
Minek küldtél ily potyára,
A szomszédunk ablakára?«

Szakács Béla.

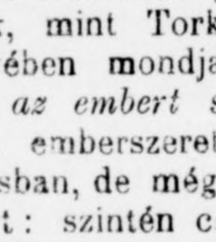

Őrmester, mint karácsonyi angyal.

Boldogult dr. Kasza József pécsi jogtanár versei között találtam egyet, a mely engem szegenységemben és sikertelen küzdelmeimben mostanában gyakran megvigasztal. Ismétlődő végsora e vers minden szakának: »*Szegénynek születtem, büszke vagyok rája.*«

Sajnálom, hogy nem irta már régebben valaki, hogy vigaszt lelhettem volna már jóval előbb benne. Mert hat nagyon üldöz a szegénység fátuma.

Utamat állja mindenben és arra késztet, hogy kerüljem az embereket; habár némileg én is ugy érzek, mint Torkos László egyik ujabb költeményében mondja: »*Kerülöm az embereket, mert az embert szeretem.*« No és az én önzetlen emberszeretetem, mely az utolsó napszámosban, de még ellenségeiben is tiszteli az embert: szintén csak hátrányomra vált egész életemben.

Ráadásul minden szavamat, soromat, tettemet félremagyarázták; mert nem voltak meg rajtuk a kor követelményei: a kiszámitott simaság, a tettetett alázat, az ügyesen becsempészett kérkedés, a hatni biró önteltfuvás stb. Önérzetes szerénységem miatt minden törekvésem csak félig sikerült, és pályámon csak a »*szamárlajtorján*« birtam előhaladni, akármennyit tanultam és dolgoztam is. Szóval: *peches* ember voltam. Csakis a feleségválasztás sikerült jól.

Szerencsémre az asszonynak sem voltak nagy igényei és igy valahogy csak megéltünk a csekély jövedelemből, négy kis gyermekkel még Budapesten is. Karácsonyra azonban rendesen igen kevés pénzünk volt; alig birtunk a gyermekeknek valamicskét venni, hogy nagyon ne panaszkodjanak, látva más gyermekek bőséges csecsebecséit.

Mert hát a fővárosi ember már a Mikuláskor is bőkezüsködik. Karácsonykor meg éppen pazarol a gyermekre. Egyszer azonban kemény tél volt, sok kellett a fütésre, és igy karácsonyra alig maradt több a még hátralevő heti költségnél. Töprenkedtünk: mit tegyünk? Talán kölcsön kérünk valahonnan. De ezt szégyeltük egy kissé. Ha pedig nem lesz karácsonyfa, akkor az egész udvar gunyolni fogja a gyermekeket, valamint minket is. Hiába mondják, hogy a fővárosi ember nem törődik a szomszédjával. A cselédek utján ugy folyik a pletyka, akár csak Piripócson.

Számot adnak ezek egymásnak gazdáik minden lépéséről, szaváról, életrendjéről, ruhadarabjairól sőt elrejtettnek hitt titkairól is, a mit aztán főleg úrnőik rendesen mohó kiváncsisággal vagy bár tettetett közönnyel, de figyelmesen meghallgatnak és kiszinezik maguknak; pedig már ők is elferditve s megujitva hallják rendesen beszédes szobalányaiktól.

Le lehet olvasni fürkésző tekintetükből, hogy körülbelül miként vélekednek az emberről. És ha észreveszik, hogy valami vidéki jövevénnyel van dolguk, ugyancsak fitymálják és lehetőleg kigunyolják az ilyent, kivált ha szegény.

És ugyan hogy ne lenne szegény nálunk a hivatalnok ember?!

Különben maguk a törzsökös fővárosiak is számos kasztra oszlanak, ugy, hogy egységes társadalomról ott szó sem lehet. Nem is lesz az egységessé soha. Tanulságos p. o. egy esküdtszéki tárgyalás után meglesni őket, a mint hármas-négyes csoportokban távozva, az ügyvédek és tanárok a legintelligensebb iparosokról is csak mint *bugrisok*-ról, ezek pedig amazokról csak mint *törvénycsavarókról* és *tentanyalókról* beszélnek, kétségbe vonva egymásnak az esküdtszéki tagságra való jogosultságát.

No de térjünk vissza az én otthonomba.

Éppen karácsony szombatja volt már és véletlenül egész nap szabad voltam, ugy, hogy akár ezer forintra is vásárolhattam volna összve krajcáros apróságokat. A sors még ezzel a gunynyal is tetézte szorult helyzetemet, két nagyobbacska lánykám nyakgatott, vinném el őket a Haris-bazárba, hogy lássanak szép babákat és játékokat. Neki tanyalodtam, elvittem. Volt bezzeg elég hallani valóm, hogy miket szeretnének. Nem volt más kitérésem, mint hogy igy biztassam őket: »Hát ha nagyon jóknak talál titeket a Jézuska, akkor bizonyosan hoz nektek ezekből is.« Az egyiknek az öcscsére gondolva, nagyon megtetszett egy őrmester-bábu, a mely valóban csinosan volt kidolgozva, karácsonyfát tartva magasra jobbjában. Jól kifáradva értünk délre haza. Ebéd alatt sokat csevegtek a gyermekek a látottakról; hanem bizony miszülők lehangoltak voltunk . . . .

Egyszer csak jön be a cseléd azzal, hogy engem egy őrmester keres. Mi a manóért kereshet engem egy őrmester? kérdém magamban, és vontatva mentem kifelé. A leánykák közül a nagyobbik örvendezve fut be s kiáltja:

»Éppen olyan ez a katona bácsi, mint a milyent a bazárban láttunk.«

A konyhába érve, egy csinos honvéd-őrmester várt rám egy irással, valóban nagyon hasonlitva a bazárban látott bábuhoz. »Szamosi urhoz van szerencsém?« kérdi.

Igen, én vagyok Mivel szolgálhatok?

»A Ludovika-akadémiai Közlöny szerkesztősége küldött, hogy adjak át 16 frt 65 krt azért a cikkért, a mit még októberben tetszett a lapba irni. Tessék ezt a nyugtát aláirni.« — Soha pénz még ily nagy hatással nem volt rám. Alig birtam szólni valamit. A gyermekek önkéntelenül ujongtak. A feleségem pedig csaknem könyezve az örömtől mondá: »Ugy-e, hogy nem hiába imádkoztam páduai szt. Antalhoz?«

És volt este karácsonyfa, játékok és őrmesterbábu is . . . .

Soha vigabb, boldogabb karácsonyesténk nem volt, mint akkor. Ez az egyetlen eset, a mikor a tollam hasznot és örömet is okozott nekem és családomnak. És ez egyetlen karácsonyi esetért nem teszem le a tollat soha, habár sokszor akarták kiütni a kezemből azt.

Szamosi.

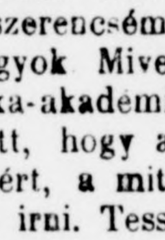

Makkos Zsófi.

— Népballada. —

I.

Makkos Zsófi, hová oly sietve?
S a kötődbe mi van belerejtve?
Lovat őriz apám az erdőben,
Eleséget viszek a kötőmben.

Makkos Zsófi, ugyan mi jött hozzád?
Miért olyan halovány az orcád?
Semmi bajom, csak a hideg rázott,
Arcom égett, azután meg fázott.

Makkos Zsófi kinn az erdőszélen,
Kis gödröt ás vadrózsa tövében,
Hozott terhét gyorsan belerejti
S a friss földet visszaegyengeti.

Igy van jól ni, suttogja magában,
Végre mégis jó helyet találtam.
Rendén van már, jobb neki itt lenni,
Szégyenemet ne tudja meg senki.

Makkos Zsófi elégedett képpel,
Gyors ütemben hazafelé lépdel,
De a lelkét valami tán bántja,
Mert oly sürün tekint mégis hátra.

II.

Vig muzsika hangzik az alvégrül;
Makkos Zsófi esküvőre készül.
Földig selyem-bársony a ruhája
S hogy bámulják, olyan büszke rája.

Arca piros, mint a nyiló rózsa,
Két szép szeme a szerelmet szórja;
De ha felnéz a Mária-képre,
Köny lopózik mégis a szemébe.

Jön a násznép, nem hagyják magára,
Mirtus-ágat fonnak homlokára;
De a mirtus úgy kinoz, úgy éget,
Szivéhez kap s nem tudja, mi végett.

Hallik kivül zavarthangu lárma,
Fakószint ölt Zsófi két orcája;
Mirtus-ágat fejéről letépik
S szuronyok közt törvénybe kisérik.

Makkos Zsófi szót se szól, csak hallgat
S törvény elé szomoruan ballag;
Daróc-ruhát adnak mindjárt rája,
Vetetlen ott s kemény a nászágya.

III.

Makkos Zsófi összekuszált hajjal
Erdőszélén fel és alá nyargal;
Ijesztő a szeme villogása,
Szivetrázó sürü sikoltása.

Hol van, hol van, nem találok rája,
Halkan suttog s a keresztet hányja;
Pedig csendes, holdvilágos éjjel
Önkezemmel itt temettem én el.

Felhő mellől a teli hold képe
Rávilágit vadrózsa tövére,
Ez az! kiált rémesen, kacagva,
Új rózsató keletkezett rajta.

Makkos Zsófi leborul zokogva
A frissen nőtt vadrózsa-bokorra;
S mig virágát mohón csókolgatja:
Fáradt lelke testét odahagyja.

Erdélyi Sándor.

Egy év mulva.

(Elbeszélés.)

— No lássuk végre, mennyi a pénz?

— Nem sok lehet, de gondolom, a mi van, az arany.

— Aztán el is osztózhatnánk rajta, az öreg kivánsága szerint.

— Jó volna az mind, de hogyan jutunk hozzá?

— Hallod-e, én azt mondom, hogy a Julcsa legjobban fölvehetné.

Julcsa a kályha mellett hallgatta ezt. A huga és bátyja beszéltek igy. Fölnőtt emberek voltak mindhárman. Osztozni jöttek össze; a mint meghagyta öreg apjuk a halálos ágyán.

Nem is tudták addig, hogy a fekvőségen túl egyéb is van, csak akkor mondta meg az öreg, hogy ott a szobában, egyik tégla alatt bögre van elrejtve, épen az asztalláb irányában és abban van a pénz.

De ki lesz oly merész, hogy a pénzt a földből kiemelje? Nagy veszedelem az, mert élet az ára.

Hiába annak már akármennyi a pénz, egy esztendő alatt bátran megirhatja a testamentomát, mert szent igaz, hogy nem élheti túl az esztendőfordulót — elviszi az ördög.

Mert csak valóság az, hogy a földbe tett pénz az ördög vagyona s aki megkárositja, jobb annak, ha fölakasztja magát, mert sorsát ki nem kerülheti.

Volt erre régente példa elég; meg volna most is, csak azt a pénzt ugy lehetne találgatni, mint ahogy nem lehet.

— Isten őrizzen a veszedelemtől — mondta Katalin. Látod Ferenc! az én életemre is nagy szükség volna még; neveletlen két gyermekemnek ki viselné gondját? Mert magamért ugyan nem bánnám az életet, előbb vagy utóbb ugyis meg kell halni — sóhajtotta, de az utolsó szavakat maga sem hitte már.

— Igazság, igazság — felelt Ferenc — de amondó vagyok, hogy magam sem szeretnék fejjel rohanni a halálba. Tudod-e, hogy akkor az asszony is örökös búnak adná a fejét, meg a Pali gyerekből sem lenne semmi.

— Mentsen Isten téged a haláltól; ugyan nem tudjuk, mi végeztetett el rólunk; de inkább veszszen a pénz, minthogy . . .

— Jól beszélsz, de lám azért a pénz is elkelne, mert sokszor megszorul az ember, meg a Julcsára is ráférne szegényre.

Ez a Julcsa mindig olyan kivetett volt a familiában. Igaz, hogy már gyermekkorában nagyon világos fejünek látszott, de komolyságáért nem kedvelték. Mindig tünődő természetü volt, a cifrálkodás s nevetgélés nem volt természetében, inkább templomosnak lehetett mondani. Ezért aztán oda is adták a szülők amolyan másodrendü szerencsének. S Julcsa ebben is megnyugodott.

H. nem Katit már nagyobbra szánták: monéros ruhát varrattak neki, a dologra sem igen hajtottak, mondták, hogy pénze is van; hát el is nyerte a szerencsét. Első ember felesége lett, jómódu, vidám asszony — nem csoda, ha félt a pénzhez nyulni.

Ferenc már furfangoskodni akart, hogy tán nem is lenne veszedelem, ha kézzel nem nyulnának hozzá, hanem valami más eszközzel feszitenék ki.

De az anyja nem engedte.

— Én is nálad lakom, hová lennék, hogy ha te meghalnál; nem, sehogy sem engedem, inkább magam veszem föl.

Ezt meg a gyerekek nem engedték, még Julcsa is közelebb ült erre és félreküldte az édesanyját.

A Kati mondta is ekkor: Szegény Julcsa, neked legjobban elkelne a pénz, de hát nem csoda, ha félsz!

— Nem félek én, miért? szivesen fölveszem — mondta Julcsa.

— Jól meggondold, nehogy az utolsó órában minket átkozzál.

— Meggondolni! minek? hisz Isten szabad velünk.

— Én nem bánom, ha magad akarod; de ne kárhoztass!

— Igaz! szólt Ferenc. A Julcsának csak egy kis leánya van; legjobban megtehetí.

— Aztán nagy gazdaságot sem hágy megzavarodva, mert nincs neki — mondta Kati. De az Isten őrizze, mentse azért a bajtól.

— Jaj! leányom, hogy engedjem meg; sóhajtott az anya; vigyázz magadra!

De Julcsa e közben már szépen fölfeszitette a téglát, a földet kiszedve, kiemelte a kis bögrét.

Gubás, pattogott mázu kis bögre volt az s oly öregnek nézett ki, hogy bármely uj nemes lefizette volna a benne levő értéket, azért, ha cimerét oly ősi kinézésünek tüntetheti föl.

Fölemelték a tetejét s tartalmát kémlelték.

Halálos csend volt ekkor a szobában, valami csudát vártak, de nem történt. Végre az anya szólalt meg: Isten irgalmazzon Julcsának!

Lassan megeredt a beszéd ujra. Ferenc olvasta a pénzt s az anyja szavára szépen el is osztotta három felé.

Volt sopánkodás, meg örvendezés: ki hitte volna a nagy szerencsét, csak aztán baj ne legyen belőle.

Kati már ebből akart venni magának ujmódi réklit karácsonyra, aztán a gyerekeknek is egyet-mást; hadd örüljenek.

Ferenc jószágába akarta fektetni, száz helye is volna — mondta — akár mindjárt el tudnám helyezni.

— Magam is azt tartom — mondta Kati. Csak a Julcsa nem beszélt róla.

Mivel aztán annyi helye lett volna akár a Kati, akár a Ferenc kezében, az osztozás végén Julcsának nehánnyal kevesebbet adtak; hisz csak egy kis lánya van.

— Látod Julcsa; mondták. Te ezzel is beérheted, ugy se tudnád a pénzt nyereséggel forgatni; ugy-e igaz!?

— Igaz — mondta Julcsa — mért pörölnék érte?

Ez karácsony hetében történt, kedélyes karácsony következett akkor; a familiának minden tagja terveket csinált a jövőről. A pénz már megvan, baj nincs — csak a Julcsát ne kellene félteni a haláltól.

*

Mikor ismét karácsony lett, Julcsa azon este zörgős kocsin ment az anyjához.

Földig ködbe burkolódzott a táj, titokzatos fátyollal vonva be a földet.

Az utcán már őgyelegtek ünneplőbe öltözött asszonyok. A sütőzésnek vége, a ház rendbe van rakva; most örüljünk és ünnepeljünk!

Még a szegény csősz fia is hatalmas kalácsdarabon nyámmogva állt ki a kapuba, mig mellette egy másik torkaszakadtából énekelt valami »Kisded Jézus, áldott Krisztus«-féle éneket.

Csupa ünneplős ábrázat mindenfelé.

Mikor Julcsa befordult a kapun, anyja sirva jött elébe ki a kocsiig. Ott aztán csak a nyakába borult s ugy jajgatta:

— Tavaly ilyenkor, tavaly ilyenkor . . .

— Bizony, bizony — mondta Julcsa — mindenbe bele kell nyugodni; mit tehetünk az Isten ellen! — aztán maga is könyekre fakadt.

Mert a Kati immár két hónapja fekszik a hideg földben. Csak úgy meghalt egyszerre, mint az álom. Egy nap lefeküdt, másnap elaludt — oszt' vége örökre!

Adjon neki nyugtot a jó Isten! bizony ő itt hagyott mindent.

De ha csak ez volna a hiba, még azt hiszik, volna vigasztalás.

Hanem a Ferenc! az, az! Nem is lehet róla beszélni!

Pedig még a tavaszszal történt, hogy elindult Szlavóniába disznót vásárolni. Oszt mi vége lett?! nagy Isten!

Zordon idő támadt akkor, mégis erővel ment a viznek, a röpülőn egymagát vitette át. Addig akart kormányozni, mig valamikép a vizbe esett, bele is fuladt végképen. Messze idegenben fogták ki, ott is temették el hideg tetemét.

— Legyen neki könnyü a hant — mondta Julcsa — mi érte már semmit nem tehetünk.

— Ki hitte volna — szólt az anyja — mikor mindig téged féltettünk. Én Istenem! de különösek is a te rendeléseid.

Csöndesség volt a szobában. A gyerekek elszéledtek karácsonyfát nézni. Mozgalmas ilyenkor a falu.

Julcsa az asztalra borult s elgondolkozott.

— A Megváltó ma született — mondta félhangon — egy örök tisztaságu eszmét hozott számunkra — gondolkozott. — S ismét Ő ismertette meg velünk lelkünk magasabb hivatását s a szeretet végtelenségét, mely isteni szikra és melegsége fölemeli a földön fetrengőt.

Légy üdvözölve égi eszme s sziveinket töltsd be!

A te ajándékod ez este is, mikor megenyhül és feled, örül és Istenéhez emelkedik a legegyszerübb lélek is. Bizni s remélni tanitja a csüggedőt s a szomorut a karácsonyeste.

E jótéteményért légy százszor áldva.

Az ablak alatt gyenge gyermekhang kiáltotta:

— Szabad-e bemutatni a betlehemet?

— Szabad, szabad; volt a válasz.

Emlékezzünk meg a gyászról is, édes anyám; mondta Julcsa. De ma az örvendésnek napja van, hát ünnepeljünk az Úr nevében!

Bartha Mariska.

Örök emlék.

Ki könyes szemekkel nem ült betegágyon,
Kétséggel szivében nem sugdosott lágyan
Bizalmat, türelmet beteg gyermekének,
Az nem ismerheti borzalmát az éjnek.

Az éjnek, mondom, mert a nap meleg árja
Nemcsak virágot, a szivet is táplálja.
Ha lebocsájtja az est sötét szárnyait,
Maga köré vonja láthatlan árnyait.

Drága szenvedőnknél egyedül ha vagyunk,
Mennyi zugás-búgás hatja át az agyunk;
Sötéten lebegnek s oly rémes zsongással,
Mintha betegünkről súgnának egymással.

A gyenge, ártatlan, vergődő kis lélek,
Ez is érzi s súgja: „édes anyám, félek!“
Gyenge két karjával erősen átölel
S körüle mindenre oly rettegve figyel.

Láztól fényes szeme az arcunkra tapad,
S kinzott kis szivéből oly mély fohász fakad.
Láztól forró ajka oly esdöen gagyog:
„Anyám, ne hagyj halni, még élni akarok!“

Hányszor riad fel egy rémes sikoltással
Rövid szenderéből, tán küzdnek egymással
A beteg gyermek és a hatalmas halál,
Ki legyőzőjére e földön nem talál.

Oh be sokszor látlak, ha évek multak bár,
Hisz a szeretetnek a halál sem határ,
Lelkem bánatában még ugy játszom veled,
Mint midőn mellettem volt legszentebb helyed.

Gyermek-örömeid látom, drága alak,
S lezárom szemeim, hogy jobban lássalak.
És lezárt szemekkel gyönyört is úgy, mint kint
Fájó bús szivemre a mult emléke hint.

S ekkor nekem minden, mi körülöttem él,
Az anyának meghalt gyermekéről beszél;
A sír bár eltakart, kedves, drága lélek,
De nekem élni fogsz szivemben, mig élek.

Oh a természetben mily könnyü a halál,
Sok, midőn születik, már is végre talál;
A mulandóság mily játszva rezg a légbe',
S annyi szépet játszva visz a semmiségbe.

A virág mily büszkén nyujtja szép illatát
Megsemmisüléshez a levegőnek át;
A gyenge harmat is alig, hogy született,
A nap hevének már áldozatul esett.

A sóhaj még alig, hogy szivünkből fakadt,
Már is megszünt élni, örökre elakadt;
Csak a fájdalomra termett emberi lény
Szenved, sorvad, amig elpusztulhat szegény.

Jozefa.

A karácsonyi ajándék sorsa.

— No ez legalább is különös — mondja Makay Ignác, midőn már harmadszor sem találja otthon a kis feleségét, pedig az eddig soha sem szokott az ő tudta nélkül távozni a házból — igen különös, sőt talán gyanus is. De majd rajövök én a dolog nyitjára, csak csöndesen, majd kisül minden.

Kimegy aztán szegény Náci a kapu elé, ott majd föl-, majd lefelé forgatja fejét, de csak nem látja meg az ő várva-várt kis feleségét. Utóbb már fázni kezdett ebben a kellemetlen helyzetben és eszébe jutott, hogy hiszen a szomszédasszonynak varrodája van, majd benéz oda, mig az a hamis asszony megkerül.

Makay Náci a varrodába akarván menni, ahol mindenesetre fiatal leányokkal fog találkozni, kipödörte — amennyire ez fagyos ujjaival lehetséges volt — a bajuszát és eközben érlelődött meg benne a gondolat, hogy ez ép alkalmas lesz a legalább is különös asszonyt megboszulni.

— Hallottam — mondja magában — hogy egy különösen szép leány van ott a varrodában, hátha — no de csak nem is akarok gondolni rá, hisz mióta megesküdtem a feleleségemmel, azóta rá se néztem más nőfélére, akármilyen szép volt is. De azért csak féltékenynyé teszem, amennyire csak lehet, mért zárt ki most már háromszor és én soha sem tudom meg még azt sem, hogy hová ment.

Eközben Náci elért a varrodához és legnagyobb csodálkozására a varroda tulajdonosnője a konyhaajtóig eléje jött, ott a legszivélyesebben fogadta és elhalmozta a legkülönbözőbb kérdésekkel, melyekre Makay alig győzött felelni. Észrevette azonban az üvegajtón keresztül azt is, mint ugrálnak a varróleányok ide-oda; mig végre lecsendesedtek és ekkor a tulajdonosnő is bevezette Makayt a varrodába, ahol három fiatal leány ült szorgos munkában. Még egy negyedik személy is volt a varrodában, de erre mindjárt figyelmeztette Makayt a tulajdonosnő, hogy az egy nagyon nehezen beszélő, nagyot halló és folyton rheumában szenvedő himzőnő, kit nem tanácsos háborgatni.

Makay egy pillantást vetett rá, de az annyira be volt kötözve kendőkkel, hogy még az orrahegye sem látszott ki. No hát ez a mumia úgy sem érdekelte.

Annyival is inkább fölkeltette érdeklődését az egyik varróleány, a ki igazán meglepő szépség volt.

Egy darabig csak nézte azt a szép lányt, mint dolgozik nagy jártassággal valami munkán, hófehér kezétől alig lehetett azt a legszebb vásznat megkülönböztetni.

Végre megszólította. Megkérdezte tőle, hogy mi a neve?

— Mariska! — válaszolt az s még mélyebben ráhajolt a munkára, hogy pirulását elrejtse.

— Mariska! — kiált föl Náci meglepetést szinlelve. — Szinte gondoltam. Mert hiába, mégis csak lehet valami abban, hogy minden szép leánynak Mariska a neve, vagy pedig — ha úgy tetszik — minden Mariska szép.

— Ejnye, de jól kitalálta ezt szomszéd úr! — vág közbe a tulajdonosnő, hogy Makay uram szemeit legalább egy percre levegye a már amugy is fülig elpirult leányról.

A másik két leány majd véresre harapdálta a szája szélét, az a negyedik himzőnő pedig idegesen mozgott a székén, aztán letette munkáját és szó nélkül távozott.

Makay Náci pedig maradt tovább. Nem is jutott eszébe a hazamenés. No de hogy is menne ő most haza, mikor itt beszélgethet, tréfálgathat a szép Mariskával, aki egyszerre nagyot forditott a fején.

Végre a leányok is hazakészülődtek és igy Makay is bocsánatot kért az alkalmatlankodásért és távozni készült.

A tulajdonosnő pedig biztositotta, hogy cseppet sem volt terhükre, sőt igen szivesen látják máskor is.

Mikor aznap Makay hazaért, a feleségét nagyon komolynak találta az ő víg kedélyéhez képest. Persze az a szép Mariska nagyon is felvillanyozta. Nem is gondolt ő most másra, mint arra az aranyos, ennivaló kis Mariskára, akit — maga is bevallotta — még igazán is tudna szeretni.

Épen mikor ezt gondolta, nézett a felesége szemébe, a honnét olyan két villám érte, hogy szegény Náci elfelejtette a Mariskát és hogy mégis ő legyen a sértett és kihivó, kérdőre vonta a feleségét, hogy hol volt?

De miután a válasz nem felelt meg Makay várakozásának, csakhamar felhagyott a kérdezősködéssel és ekkor ismét megjelent előtte Mariska szép arca és ő szőtte álmait behunyt szemmel tovább, nehogy felesége mérges tekintetével ismét találkozzék.

*

Másnap ismét ott találjuk Makay Nácit a varrodában; most már sokkal otthonosabban érzi magát, végignézi valamennyinek a munkáját; és mindegyikre tud valami dicsérőt mondani, csak midőn ahhoz a rheumás himzőnőhöz kerül és meglátja annak munkáját, ki egy dohányzacskót himezett ki nagy türelemmel, azt jegyezte meg a tulajdonosnőnek, hogy ez szép ugyan, de az ő felesége mégis szebben tud himezni.

A tulajdonosnő erre nem felelt, hanem felkelt és sietve elhagyta a szobát, a leányok pedig majd leharapdálták kis nyelvecskéjüket.

Hogy a tulajdonosnő távozott, ez éppen kapóra jött Makay Nácinak és elkezdett Mariskának szerelmet vallani. És mikor ez hamisan rámosolygott és azt a megjegyzést tette:

— Hisz Makay úr már nem olyan fiatal, hogy igazán belém tudott volna szeretni!?

— Az igaz, — válaszolta Náci mindjobban nekimelegedve — hogy nem vagyok nagyon fiatal, de szivemben azért ifju tűz lobog még!

A tulajdonosnő visszatérte véget vetett a további szerelmi vallomásoknak és folyt a beszélgetés ismét közönyös dolgokról.

Aznap este, mikor a leányok távozni készültek, Makay udvariasan segitett Mariskának télikabátját magára venni, aztán a kapuig kisérte és ott megszoritotta annak piciny kis kacsóját.

Azon éjjel Makay álmában folyton a szép Mariskát ölelgette, nyugtalanul is aludt és alig várta, hogy ismét a varrodában lehessen. Meg is fogadta szentül, hogy most már nem enged, amihelyt kedvező alkalom nyilik, egy csókot lop azokról a piciny piros ajkakról.

— Mert — igy okoskodott — aki mer, az nyer!

*

Harmadnap is ott találjuk Makay Nácit a varrodában és ugyancsak csapja a szelet a szép Mariskának élet-halálra. Minden szava egy-egy bók. De hát átkozott dolog, a tulajdonosnő ma csak nem akar távozni egy percre sem, hogy ő előre jól kieszelt merényletét elkövethesse a mit sem sejtő és élcein jót mulató Mariskán.

Végre a véletlen segitségére jött. Megrendelők jöttek, kikkel a tulajdonosnő a másik szobába távozott, hogy a hozott munkát átvegye.

Ezt az időt felhasználta Makay és közelebb huzódott Mariskához, aki hamiskásan kacsintott rája. Makay erre elkezdte dalolni az ismert dalt: »Mariskám, ne nézz rám« . . . és mielőtt szegény Mariska megakadályozhatta volna, olyan cuppanós csókot nyomott ajkára, hogy testvérek között is kettőt számithatott volna.

Szegény Náci, ha tudta volna, milyen hatást idéz elő ez az egy csók?

Legelőször is Mariska elájult, a többi leányok meg fölsikoltottak, de ez mind semmi volt ahhoz, midőn a himzőnő lerántotta magáról a kendőket és Makay Náci a saját feleségével találta magát szemközt, aki azt a dohányzacskót néki himezte karácsonyi ajándéknak és azért nem szólt neki, hogy hová megy, mert meg akarta vele lepni.

Hát a meglepetés nem is maradt el, mert azok a gyengéd kezek, melyek oly türelmesen himezték azt a dohányzacskót, most perc alatt dirib-darabra tépték széjjel és az állitólagosan nehezen beszélő száj olyan litániát mondott el Makay uramnak, amitől csak ugy hüledezett, aztan ráadásul az összetépett dohányzacskó darabjait a szeme közé dobta és sietve távozott.

A nagy lármára a szomszéd szobából is bejöttek a megrendelő hölgyek és a varroda tulajdonosnő. Makay Náci pedig ugy állt ott, mintha lábai gyökeret vertek volna és végig hallgatta a hölgyek és leányok kacagását.

De egyszerre ugy érezte, hogy a világ egyet fordult és attól félve, hogy még utóbb eldől, megemberelte magát, egy pár bocsánatot kérő érthetetlen szót motyogott, aztán kitámolygott a szobából.

Ilyen sorsra jutott Makay Náci ezidei karácsonyi ajándéka!

Béni bácsi.

Karácsony ünnepén.

Kétezer éve lesz ide s tova,
Hogy Ő, az Istenember született,
És nem volt, a mint nem is lesz soha
Ember, akit úgy ünnepeljenek.
Éltek nagyok, éltek dicsők! Emlékük
Korról-korra hűn följegyeztetett,
De hogyha őket vele összemérjük,
A haladó kor lábai alatt
Ők csak parányiságok, porszemek!

A kit minden nép egyképp ünnepel,
Mély áhitattal, hittel, boldogan;
Ki korról-korra uj népet nevel,
Csak Isten! ember nem lehet olyan!
Ki az emberiséget összetartja
S uralkodik érzelmeink felett,
Aki előtt egy világ borúl arcra,
Oly földi nagyság, ember, nincs sehol,
Ily hatalmas csak egy Isten lehet!

Óh küld le hozzánk angyalaidat,
Hadd kopogjanak minden ablakon,
Hogy örömöt egyképpen oszszanak
Mindenkinek — születésnapodon!
Hogy érezze minden lélek a hálát,
A boldogságot, a szeretetet,
Hogy kik a karácsonyt csak várva-várják,
A nagy örömben részesüljenek!
Hogy áldják tovább születésedet!

Mert kinek soha sincs karácsonya,
Bár, mint Istenét, imád Tégedet —
Ha nem jutalmazád meg őt soha,
Csak hivőd lehet, ámde nem szeret!
Óh szállj le magad is angyalaiddal,
Mert nagyon sokan várják jöttödet!
Óh jöjj a fájdalmat elosztó írral —
Adj a szegénynek tűzhelyt, kenyeret
És a gazdagnak — igaz örömet!

Nikelszky Géza.

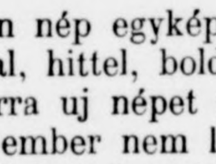

Törvényes anya.

Szép igéző lány, vagyonos és az élet örömeiben nevelkedett délceg férfiu, mit sughatnának egymásnak mást, mint, mit a szenvedély hullámai ajkukra csapnak: »szeretlek«.

Irma fekete, tüzes, fürkésző szemeivel, éles számitó eszével, amazon termetével igen könnyen kicsalhatta a vig kedélyü, jómódu kereskedő Kondor Vilmos szive érzelmeit és mert az Ur Isten szerelmes teremtményeire mosolyogni szokott, kivált ha ennek a szülők is örülnek — Irma és Vilmos rövid idő alatt megtarthatták menyegzőjüket.

Az ember és a gólya egy fán termett, ha fészkük meg van rakva, meg van teremtve a családalapitás melegágya. Egy év multán az ártatlan csecsemő siránkozó gagyogása zavarja Irma álmait. Ur Isten! nem vétkezem-e, ha e földöntuli érzésre, mely felér a világ minden hirneves értékes hangjával, azt mondom: zavarja? avagy csak ama anyákra mutatok, kiket a természet annak igazolására kijelölt, hogy az anyaságban nagy része van az érzéki ösztönnek.

Irma ama anyák egyike, kiknél a gyermek a házasság cégére, boldogitják a férjet, hogy jogutódot adjanak, de viszont a házasság cimere alatt folytatják, avagy megkezdik a szerelmeskedés fáradalmát, mely mint a láva eltemeti a családi élet boldogságát és elüzi magát az anyaság porondjára lépett dilletanst is.

Elbüvölő szépség párosulva élvhajhászattal, számitó behizelgés a férjnél, kacérság a férfiakkal szemben feltárja a házi barátoknak az ajtót, hogy a férj tüzhelyénél ők is melegedhessenek.

Irma az ördögi tulajdonok letéteményese, kinyitá termeit a polgári és katonai férfiaknak és Vilmos hiu nagyzásában szerencsésnek érezte magát ennyi házibarát között. És a csecsemő?

Nem hallatszik át a mulató társaságba gyenge siró hangja, nem jő rezgésbe a szülői sziv, mikor az egyetlen gyermek szent nyelvén rimánkodik anyai gondviselésért, apai szeretetért. Ott fekszik az elhagyatott a bölcsőben. Miért elhagyatott? hisz ott van Mariska, ki bérelt emlőivel szoptatja, hideg kezével ápolja, idegen lélekkel gondozza, avagy tán nem fizetése után méri emlői adagait, ápolása mértékét? Ó lelketlen anyák, kik gyermekteket messze taszítjátok mulató termeitektől, kik reggel aztán vastag imakönyvvel, elferditett szemekkel és bünbánó álarccal léptek Isten házába, nem pirultok el, nem gyötör a lelkiismeret, midőn alantabb álltok az állatoknál, melyek kölykeiket élet-halálra nevelik és védik!

Elhanyagolt ápolás folytán a kis Erzsébetke pompás törpének és hülyének fejlődött, ezalatt az anyjának más gondja nem volt, mint Halász Géza kapitány szerelmi vallomásait kéjjel fogadni, mik még a férjet is elfeledtették.

Miként a nap fokról-fokra fogy, ha a hidegség kiszoritja, ugy fogyott Kondor vagyona, az erkölcsi csőd ugy megelőzi a vagyonit, mint a zivatar a záporesőt.

Női bukás! nevetséges egy feltevés, van e csődnek is tömeggondnoka; nem látjátok, mint szökik Irma a kapitánynyal egy uj házába, a senki szigetére, mint kezdi ujra mézes heteit a csörtető kard védelme alatt? És mégis a kéjelgő boldogságban mintha percenkint átcikkázna egy villám, feléledne a lelkiismeret egy parazsa, mely nyugalmán égető sebeket ejt és gyötrelmeit növeszti.

A kapitány sem tett kivételt a mindennapi kalandorok viselkedésében, — a méh, ha teleszivja a virág nedvét, fészkébe repül, hadd száradjon el a virág. Négy heti együttlét után Irma egyedül állt idegen földön. Az erény felfelé, a bün lefelé siet. Irmának jó hangja van, miért ne lehetne orfeuménekesnő?

Kondor a megcsalatás első percében kétségbeesett, csak most gondol először atyailag törpe, hülye gyermekére és midőn rátekint, nehéz fohászszal kéri az Istent, hogy tartsa meg gyermekét, hogy eddigi büneit jóvátehesse.

A nagy irgalmazó meghallgatá a megtért könyörgéseit, mert Irmától való törvényes elválás után örök hűséget esküdött neki a szelidlelkü, városszerte kedvelt, angyalarcu Gizella.

Mostoha anya! Mily átok ez a gyermekre, de gyakran tévedsz közhiedelem, azt, kit a valódi anya elhanyagol, gyakran testileg-lelkileg kárpótolja a mostoha.

Gizella a szerencsétlen hülyének sem egyenes tagokat, sem észt már nem adhatott, de anyai odaadással igyekezett a kis Erzsébetkében a legfigyelmesebb ápolással életét fentartani; széke mellett játszik vele nappal, kis ágya mellett virraszt nála éjjel. Kondornak most nincsen házi barátja, de van házi rend, béke, boldog nyugodtság, a házasság tömjénje, kedélye ismét feléled, de nem az élvezetek, hanem a munkásság és szorgalom körében. Kondor tekintélye és vagyona emelkedett.

Az évek mulnak, korunkat gyakran korán a hideg harmat ellepi és miként a gyengébb növényzet a fagyos lehelettől elpusztul, ugy indul enyészetnek testi szervünk. Kondor 16 évi Gizellával töltött boldog családi élet után meghűlés folytán meghal. A haldokló könyörgő szemeivel nejére és gyermekére tekint. Megérti férje utolsó kivánatát a hű Gizella, mert ápoló édes anyja akar ezentúl még jobban lenni, olyan, milyent még a gyermekre maradt százezernyi vagyon sem teremthet.

A gazdag ember halála hire gyorsan terjed. Az elvált Irma neszét vevén Kondor halálának, avagy jobban mondva Erzsébetke vagyonának, rögtön elhagyja Párist, siet haza, hiszen gyermekét egy mostoha ápolja, arra csak nem bizhatja vérét és ha nem sikerül Gizellától Erzsébetkét szép szerével elvenni, van törvény, van igazság e földön, mely neki gyermekét — ha azt nem is ismeri — visszaadja.

Gizella ép Erzsébetkével a képes könyvben betüz, mikor erősen kopogtatnak és be sem várva az engedélyt, egy külszinre jól megtermett párisi alak fenhéjázó és megvető meghajlással fordul Gizellához:

— Nemde boldogult férjem második feleségéhez van szerencsém? Ezzel odalép a széken levő Erzsébetkéhez és magához akarja ragadni. A lányka sápadt lesz, visszahuzódik, fél, reszket. Irma — hisz ő a párisi alak, látva gyermekének iránta való visszatetszését, fuldokló hangon fordul Gizellához: Oh, ti mostohák, kik önérdekeitekért feláldoztok ártatlanokat, rettegjetek, mert él az örök boszu, mely mérlegeli elkövetett büneiteket.

Gizella a meglepetés első percében nem jutott szóhoz, a rögtönzött szemtelenség strategiai előnyben részesül percnyire. Gizella előtt gyorsan elvonul az előtte álló asszony élettörténete, felismerte a hamis játékot és azért büszke magatartással, de kellő távolban ezeket mondá:

— Asszony, rosszul alkalmazta e szavakat, »második feleség«. Törvényes elválás után csak egy feleség létezik annál inkább, mert az a nő, ki alapos okot szolgáltat az elválásra, érdemetlenül viselte ideig-óráig is a becsületes asszony nevét. E gyermek anyja én vagyok; avagy tán azt hiszi, hogy magzat születése már elég arra, hogy magát anyának neveztesse. Nem, ama a természet által kimért időn belül, melyben a gyermek születésre érik, nem anyai érdem, nem áldozat, ez meg nem változtatható állapot, mit akarva, ha szeret, nem akarva, ha csak érzéki, a nő — mert nő — tűrni kénytelen. Az anya a szülés után mutatkozik csak annak. Mit tett Ön gyermeke érdekében? Azt, hogy mig saját termében dorbézolt, addig e gyermek lelkét és testét megölte, arcul csapta a magasztos hivatást, mit a Teremtő a nő számára rendelt, szivében csak a duhaj élvhajhászat vad gombái tenyésztek, ily sivár talajon hogyan gyökerezhetett volna a tiszta szeretet meleg érzelme. 16 évig dőzsölt Párisban és ime odáig jut a hir, hogy itt van a portentumod, melyre sok pénzt raktak, van cimem a gyermekhez, tehát e vagyonhoz. Megutálhatnám önben a nőnemet, ha nem tudnám azt, hogy csak a véletlen műve ajándékozta meg önt az anyai cimmel. Ön a világba dobta a szerencsétlenné tett gyermeket, felvettem én és szerető szivvel [illegible] neveltem és ha mégis ily állapotban [illegible] padra, hová majdan lelkiismeretét vinni fogják. Enyém e gyermek és nincs hatalom e földön, mely elválaszthatna bennünket.

Hatalmas az erkölcsi fegyver; sujtók voltak e szavak. Irmának élte sötét foltjai rozsdaszinben jelentkeztek, elrémült maga előtt és miként a vesztő játékos utolsó erőfeszitéssel fuldokló hangon kiáltja: asszony, e szavaiért felelni fog. Öntől már most nem kérem a gyermekemet, majd kényszeriteni fogom, hogy a magáról megfeledkezett anyának azt visszaadja.

Irma kirohan az ajtón. Azután lakásában ördögi mosolylyal mondja magában: te gyenge együgyü lélek, te fognád tőlem e nagy vagyont elvonni, melylyel még ez életben becsületemet kifoltozni, élvezeteimmel felfrissiteni tudnám, e vagyonhoz kell jutnom akár gyermekkel, akár a nélkül.

Ott áll a két nő a földi itélőszék előtt. Irma felpiperézve szépsége romjaival, negélyes kihivó büszkességgel szól a birónak. A gyermeket én hordoztam keblem alatt, a saját testem és vérem, azt én szültem, hol lenne az a törvény, mely a szétvált testrészemhez és véremhez való tulajdonjogomat elvitatná. Hogy mi ok vezérelt és tartott távol gyermekem nevelésétől, azt az elhunyt apa iránt való kiméletből nem erintem, a törvény erejénél fogva kérem gyermekemet.

Gizella néma nyugalommal hallgatta végig e szavakat, valami undort keltő érzés futotta át lelkületét, midőn Irma gonosz mentségét hallotta, ki még az eltemetett férjet is rágalmazta.

Nyugodt hangon eként felel: E nő viselte egy ideig boldogult jó férjem nevét, megbecstelenitette saját személyében, megbecstelenitette a világ előtt, de még saját gyermekében is. Anyjának vallja magát oly gyermeknek, kit nem ismert és idegen kezekre bizva örök nyomorékká törpité. E tett rosszabb a gyermek kitevésnél, mert itt az anya ezt tán azért cselekszi meg, hogy szülöttjének jobb sorsot biztositson. E nő, ki először eltörpité szülöttjét, elhagyta azt, 16 évig nem gondolt vele, valószinü, hogy élvhajhászása nem hagyott neki annyi időt, de ime hire jár, hogy a szegény igen gazdag lett, nos e vagyonhoz nem lehet másként jutni, mint gyermeke kiadásáért perelni.

Ámde, habár nehéz szivvel is teszem, lemondok gyermekemről — ily értelemben joggal beszélhetek — ha e nő hajlandó bünei kiengesztelődéseért a gyermek vagyonát jótékony célokra felhasználni és a nagy vagyonból annyit tart meg gyermeke számára, mennyit a jövő sorsa követel. Gizella éles, szigoru tekintetet vetett Irmára, de ez mosolyogva oda vág: a gyermeket én szültem, annak én vagyok a törvényes anyja, ha soha sem láttam is, vagyona felett én vagyok a természetes gyám, vagyonát majd én őrzöm.

Erre Gizella közelebb lépett a bíróhoz, kezét szivére téve, emelkedett hangon, átszellemült arccal ekként nyilatkozik: mielőtt biráim előtt megjelentem, közjegyzőileg e gyermek vagyonához való minden igényről lemondtam, lemondhattam, mert végrendeletileg utóörököse vagyok. Az évi jövedelmet a szegényeknek, a törzsvagyont jótékony intézeteknek szántam, ha a gyermek elhalna. Ime itt az okirat; ünnepélyesen lemondok e vagyonról e nő javára is, csak hagyják meg nálam a gyermeket, kihez boldogult férjem emléke legbensőbben hozzáfüz és kit szivem mélyéig anyailag szeretek, intve kérlek benneteket, hogy a szegény szerencsétlent ne bizzátok oly anyára, a ki ezt hülyévé tette.

Ti földi birák, ha teremthetnétek magatoknak érzelmeitek és igazságszeretetetek után codexet, úgy könnyü szerrel követhetnétek lelketek sugallatát, győzne a féltett igazság, de kénytelenek vagytok a gyarló emberek művét elvetni, bizzon a legtöbb [illegible] igazságtalanság.

Te hatalmas törvény, mely előtt meghajol mindenki, miért vagy ez esetben oly kemény, miért bizod az elhagyatott lánykát a cselszövő, könnyelmü anyára?

Viszik a törvény alapján Erzsébetkét Irmához, vele megy a százezernyi vagyon. Mily mosolygós az arcod, te nagy összeg, mennyi erkölcsi foltot vagy képes ideig-óráig foltozgatni, mennyi szerencsevadász áll reád lesben!

Irma keresett és talált megint férjet, ismét megnyilottak termei, csillárai pazar fénynyel villogtak, de menj a kertbe, melynek dúsan megrakott fáiról a vihar leszórta a gyümölcsöt, melyben széttépte a virágokat, kiirtotta a növényzetet, fogsz-e ebbe belépni, avagy abban maradni? Hiába nyitod termeidet Irma, hiába kinálod a csalétkeket, vihardúlt az arcod, szived és lelked. Hiába foltozgatod erkölcsi foltaidat, a megsárgult levél zöld életre nem virul, hiába édesgeted Erzsébetkének keserü napjait a nagy vagyonnak tán egy napi kamataival egész évre cukorkákkal, ne tagadd Irma, nem vagy magaddal megelégedve, hiszen a megcsalatott nagyzás idegrohamokat idéz elő, a lelkiismeret e mellett nagy vádló, mely előtt a bünös csak ugy menekülhet, ha beszámithatlan, ha eszét veszti.

Irma sem birt lelkiismerete vádjára felelni, rövid idő mulva oda került, hol örök sötétség vonja be az emberi elmét — a Lipótmezőre.

Isten irgalmaz a bünösnek, megkegyelmezett Irmának is; rövid lett a szenvedése, mert nem sokkal rá itt hagyta e világot. És Erzsébetke? Szegény gyermeket oldalrokonai egy ideig tartogatták még cukorkákkal, de midőn ebbe beleunt, Isten az angyalok sorába helyezte.

A kis törpe sirján feketébe öltözött nő zokog. Ne sirj Gizella, jobb helye lett e gyermeknek, az ártatlanok menhelye ott fönt van az Istennél.

Igy játsza ki a gondviselés azt a földi szigoru törvényt, mely csak szülőanyát ismer és mely a boldog oldalrokonokat megörvendezteti.

Molnár Jákó dr.

Visszajött.

(»Le revenant«, Hugó Victortól.)

Anyák! Sirásotok meghallak odafönt.
Madár kis életét, mit a vihar letört,
Felfogja ég; galamb fészkébe visszaszáll.
Anyák! Bölcső s a sir egymásra rátalál —
Sok titkot rejteget ölén a végtelen.

A nőt, kinek ime sorsát ecsetelem,
Blois-ban ismerém, (az szebb idő vala!)
Szomszédos volt velünk lakásának fala,
Áldással bőviben elhalmozá az ég:
Férjhez ment, akihez a lelke vonzaték,
Fia lett s véle jött mondhatlan sok gyönyör.

Elsőszülött! A nászágyuk feje felől
Selyembe ringaták, az anya szoptatá,
Rikkantgat a fiu s amint altatgatá,
Lelkébe számtalan ábránd világa támad.
— Szegény anya! — szeme ragyog, homályon [áthat,
Még rálehelni is alig mer, nesztelen
Hallgatja, alszik-e egyenlőn, édesen?
Hajnalban már lesi, dallal karolja föl,
Fönséggel arcain székében hátra dől,
Dús emlőit födi áttetsző patyolat,
Nevet a kis bohón, cimeket osztogat:
Kincsem te, angyalom, szentem — s ki tudja, [mi?
Csókjától pirosak kövér kis lábai
S mennyit mesél nekik — el-eljátszik velök,

A gyermek fölnevet, a nagy munkába nyög,
Míg anyja térdiről ajkáig fölkuszott.

Mint dámvad, felriad, ha hall fuvallatot.
Nő a fiu. (Inog, aki emelkedik.)
Elkezd beszélni már, sőt jár is percekig.
Kedves kor: három év! — A pelyhes kis
[madár
Röpked körüskörül s egyszer csak — tovaszáll.
Ez a bemutatás: »Fiam.« S hozzáteszi:
»Nagy már, ugy-e? S milyen okos: már ismeri
A betüt is. A kis kujon mit követel:
Nem kell a lányruha, ő nadrágot visel —
Min jár már az esze, még a fejemre nő.
De nem baj, irni tud, igy vár rá nagy jövő;
Képzeljék, bibliát forgat, de szüntelen . . .«
S elnyugtatá szemét a gyarló kis fejen;
Mint nő, ki boldogabb? ki büszkébb, mint anya?
Saját lelkét, szivét öröklé magzata.

Egy nap (kinek ne vón ily gyászos napja több!)
A krup, a rémes ölyv e fészken rajtütött,
Irgalmatlan beront ez irigy szörnyeteg
S torkon ragadja ott szegény kis gyermeket.
Sötét kór, gyász marad nyomán, amerre lép,
Elpártol hűtlenül, ki éltetett: a lég!
Nem láttad — óh ne nézd! — az ádáz végtusát,
A krup mint fojtja meg ég zsenge angyalát?!
Vergődik. Két szemét fátyol veszi körül;
Hülő ajkán a szó elhal erőtlenül;
Melléből szakgatott, rekedt hang tör elő,
A sír kakasszava, bús hajnalt hirdető!
Lemarja kikelet fagya a csemetét,
Kimult a gyermek. A halál kis életét
Rút lesből vitte el, mint tolvaj, ellopá.
Anya, apa, sirás. koporsó — s bárhová
Tekint a szem, kinos, keserves jaj, panasz,
Gyötört, megtört szivek mélyéből hangzik az.
Oh, hol a jaj kiált, némuljon el beszéd,
Ember, hallgass, ne szólj!

A nő átszurt szivét,
Mig felsir az apa s ont forró könyeket,
Három hónapja már, mi sem mozditja meg:
Magába zárkozott, merev tekintete,
Nem tudni, mit beszél; szobája szeglete
Érdekli, arra néz; lázból táplálkozik;
Reszketnek ajkai, nem szól, ha kérdezik;
Rémülten hallgaták, amint szólt csendesen
Egyszer valakihez: Hozd vissza őt nekem!
A férjnek orvos szól: Vidul e bús kebel,
Ha majd a kis halott kis testvérkére lel.
Tünt az idő — napok, hetek és hónapok.

És föleszmélt a nő: »Megint anya vagyok!«

Kihült bölcső előtt, hol elszállt angyala,
Fülébe még a hang, amint mondá: mama.
Elméláz, hallgatag ágyánál üldögél.
Egy nap — méhében a sejtés életre kél,
Mit megigért az ég halálunk hajnalára.
Elsápad az anya. E jövevényt nem várta,
Tördelve kezeit, lerogy, kiált a nő:
»Nem, nem! Nem akarom! Mellőzve legyen ő?!
Elszenderült kicsim, fagyos föld fekhelyed,
Ne mondd: elfeledett, mellé mást fektetett,
Helyettem mást szeret; mosolyg rá, szép neki,
Mély sirban itt magam, azt meg ölelgeti!
Nem, nem!«

Halljátok-e az élő bánatot!
Jött az idő: uj lény látá meg a napot.
Örvendve felkiált az apa: Fiu lett!
De csak maga örül az uj bölcső felett,
Mig nője bús maradt. Halvány az uj anya,
Egy emlék élteti — s az merre szállana,
Ha nem — oda? — Hozzák vánkosba gyer-
[mekét.
Csak jőjjenek; tűri és nyujtja emlejét.
Egyszerre csak, amint bensője háborog,
Nem látva azt, ki éi, csak azt, ki már halott
— Szegényt! — s a pólya is csak szemfedő
[neki
És egyre csak az ő nevét emlitgeti:
— Oh jótevő csoda! Öröm vár, bús anya! —
Hall édes szózatot, jó ismerős szava —
Hallgatja, karja közt az ujszülött susog
Titkot rejtelmesen: »Csitt, csitt! Hisz én va-
[gyok.«

Cziglányi Béla.

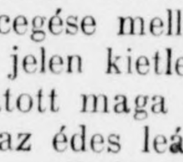

Késő . . .

Eszembe jut a mese arról a bizonyos szegény halászról, aki hallal táplalta nagy számu családját s mindig csak annyi halat tudott fogni, a hányan voltak a családban, soha többet, pedig nem volt más vágya, minthogy legalább egygyel lenne több a hal, hogy ő kettőt ehetnék — s még ez sem teljesült.

Van a sorsnak olyan mostoha gyermeke, ki hiába törekszik, hiába fog akármihez, vajmi csekély része van abban a sok jóban, melylyel az kegyeltjeit oly bőven elhalmozza.

Ilyen mostoha gyermeke volt a sorsnak szegény Lápi Andor.

Napidíjas volt a vármegyénél. Nap-nap után ott görnyedt iróasztala mellett, rótta egymás után a sorokat kitartó szorgalommal, tolla monoton percegése mellett el-eltévedtek gondolatai a sivár jelen kietlen pusztaságáról, egy szebb jövőt látott maga előtt, melyet bearanyozott annak az édes leánynak az aranyhaja, minden bajt, nélkülözést feledtető édes mosolya.

Hej, de régóta s mennyire szereti, szereti férfi-lelkének hív és kiolthatatlan szerelmével.

Baros Hedvig viszonozta szerelmét, hanem a szülők csak akkor voltak hajlandók odaadni leányukat, ha előbbre jut s legalább valamivel több lesz a tejbe apritani való.

Lápi főnöke igen derék, ritka jó ember volt, nem volt gőgös, durva, soha sem érezte felsőbbségét alantasaival; ellenkezőleg, többször elbeszélgetett egyikkel-másikkal s büszke volt rá, ha elnyerte bizalmukat.

Jól ismerte Lápi szerelmi viszonyát, ismerte a kemény és megmásithatlan föltételt, melyhez a leány birhatása fűzve van. Sokszor megveregette a szorgalmas ifju vállát, biztató szavakat mormogva fülébe.

Egy alkalommal ismét megállt a háta mögött. »Megy a munka, megy?« Szólt szivélyesen.

Lápi föltekintett az irásról, tisztelettel jesen fölállt főnöke előtt, leolvasta arcáról, hogy valami fontos közlendője van.

— No Lápi — mondta mosolyogva — alighanem ütött a maga boldogságának órája. Az öreg Tóni bácsi beadta a lemondását, tudja, beteges szegény, nem birja a munkát és ujévre valószinüleg maga fogja a helyét betölteni. Csak irja meg a folyamodványát minél előbb, majd protezsálni fogom a méltóságos főispán urnál.

Lápi annyira elfogult lett, hogy alig birt néhány köszönő szót kiejteni. Tehát eléri végre, amit annyi idő óta várt, ami után annyira vágyott.

Hivatalos óra után Hedvighez sietett, tudatni a jó hirt.

— Adja Isten, hogy legyen belőle valami — sóhajtott busan a leány — mert ellenkező esetben elszakadunk egymástól.

— Hogy érti ezt? — kérdezte a férfi elsápadva.

— Ugy, hogy a papa fivére már régen akarta, hogy költözzünk Faludra, oda, ahol ők vannak s most végleg el lett döntve, hogy oda megyünk lakni. Falud igen szép és élénk kis város, belátom, hogy a papának meg a mamának jobb lesz ott, annál is inkább, mert saját házunk lesz, nem bérletben lakunk. A papa minden esetre jól fogja magát érezni fivére közelében, de nem ugy én, kinek itt kell hagyni, kit szeret; képzelheti, minő szivvel megyek el.

Lápit ez a beszéd megdöbbentette; ugy vélte, hogy már is válni, bucsuzni kell szerelme tárgyától, megszállta a kétség s komor hangulatban hagyta el Hedviget.

Másnap főnöke megszólitotta, hogy készitse el a folyamodványát és vigye rögtön a lakására. Ahogy irta, ujra remélt, szinte biztosra vette a sikert.

Mikor elkészült, összehajtotta a finom miniszterpapirt és főnökéhez ment, hogy átadja.

Egyik szobából zaj, gyermeklárma hallatszott ki az üveges folyosóra. Ide benyitott, főnöke három szép kis gyermeke játszott itt a nevelő-kisasszony felügyelete alatt, két fiu és egy leányka; a kisasszony éppen egy csipkefüggöny maradványát szedte redőkbe a leányka fején, ugy hogy az némi fantázia segélyével menyasszonyi fátyolt helyettesitett, a nagyobbik fiu pedig azon fáradozott, hogy egy kiérdemült bábu barna hajából bajuszt teremtsen kis öcscse, azaz a vőlegény számára.

Lápi nem állhatta meg, hogy el ne mosolyodjék az érdekes kép láttára, elgondolta, milyen boldog lesz ő, ha neki is lesz családja, majd ha ő is magáénak nevezhet egy pár ilyen gyönyörü gyermeket, hiszen már szabad ilyesmire gondolnia, már átadta a folyamodványt, nem ugyan a főnökének magának, mert az nem volt otthon, hanem a kisasszonynak, ki megigérte, hogy kézbesiteni fogja.

Elmult két-három hét; még nem hallott semmit, nem állhatta ki tovább a kinzó bizonytalanságot s megkérdezte főnökét, hogy mint áll az ügye.

Eh a ragyogóját, hagyjon fel, felelte kedvetlenül, (ez volt a szava járása, ha boszus volt, vagy nem tetszett neki valami) már folyton azon tünődöm, hogyan tudassam legkiméletesebben, hogy megbuktunk. Én nagyban ütöttem a vasat maga mellett, de késő volt minden, más lett arra a helyre kiszemelve, ne aggódjék s legyen türelmes. »A mi késik, nem mulik.«

Lápi egészen megdermedt a szavak hatása alatt, első percben nem is akarta elhinni, ugy vélte, nem jól hallott, ugy volt, mint az ember kedves halottjával szokott lenni, már el is van temetve, még sem akarja elhinni, hogy nincs többé. Hiszen ő is legszebb reményét temette el, ha nem is örökre, legalább megint jó időre.

Hanem hát bele kellett törődni a változhatatlanba, tul esett még a Hedvigtől való bucsuzáson is és nem halt bele, igen, igen sokat elbir az emberi természet.

Hetek, hónapok multak, eltelt két év; még mindig nem történt változás éppen nem irigylendő életében.

Egyszer mégis felragyogott az ő napja is, megtörtént az előléptetés, hirtelen és váratlanul hullt rá a szerencse. Most tehát szabad lesz bekopogtatni Baroséknál.

Szegény türelmes Hedvig, de vajjon türelmes volt-e? Vajjon nem unta e meg a várást? Nem volt eljegyzett menyasszonya, ennélfogva még a levelezés sem volt megengedve közöttük, tehette, a mit akart.

Nem volt nyugta, pár napi szabadságot kért és Faludra utazott.

Nem értesitette Hedviget, gyönyörködni akart az örömben, az édes meglepetésben, melyet megjelenésével szerez.

Ott ült az utasokkal telt szakaszban; de a külvilágból nem érkelte semmi, nem figyelt a beszélgetésre, a gyorsan el-eltünő szép vidékre, tán még a vonat kattogó, zakatoló dübörgését sem hallotta, annyira elmerült saját lelki világában. Maga elé idézte Hedviget, hallotta a sikolyt, melyet az öröm csal ajkaira, látta, mint szalad eléje, már ott érezte karjai között, a mint lázasan piheg az örömtől és boldogságtól.

A mozdony éles fütyülése a megállást jelezte, gyorsan ugrott le a lépcsőkön s egy hordártól a Mező-utca után tudakozódott; a házra aztán könnyü volt rátalálnia, mert tudta

Mostoha anya! Mily átok ez a gyermekre, de gyakran tévedsz közhiedelem, azt, kit a valódi anya elhanyagol, gyakran testileg-lelkileg kárpótolja a mostoha.

Gizella a szerencsétlen hülyének sem egyenes tagokat, sem észt már nem adhatott, de anyai odaadással igyekezett a kis Erzsébetkében a legfigyelmesebb ápolással életét fentartani; széke mellett játszik vele nappal, kis ágya mellett virraszt nála éjjel. Kondornak most nincsen házi barátja, de van házi rend, béke, boldog nyugodtság, a házasság tömjénje, kedélye ismét feléled, de nem az élvezetek, hanem a munkásság és szorgalom körében. Kondor tekintélye és vagyona emelkedett.

Az évek mulnak, korunkat gyakran korán a hideg harmat ellepi és miként a gyengébb növényzet a fagyos lehelettől elpusztul, ugy indul enyészetnek testi szervünk. Kondor 16 évi Gizellával töltött boldog családi élet után meghülés folytán meghal. A haldokló könyörgő szemeivel nejére és gyermekére tekint. Megérti férje utolsó kivánatát a hü Gizella, mert ápoló édes anyja akar ezentúl még jobban lenni, olyan, milyent még a gyermekre maradt százezernyi vagyon sem teremthet.

A gazdag ember halála hire gyorsan terjed. Az elvált Irma neszét vevén Kondor halálának, avagy jobban mondva Erzsébetke vagyonának, rögtön elhagyja Párist, siet haza, hiszen gyermekét egy mostoha ápolja, arra csak nem bizhatja vérét és ha nem sikerül Gizellától Erzsébetkét szép szerével elvenni, van törvény, van igazság e földön, mely neki gyermekét — ha azt nem is ismeri — visszaadja.

Gizella ép Erzsébetkével a képes könyvben betüz, mikor erősen kopogtatnak és be sem várva az engedélyt, egy külszinre jól megtermett párisi alak fenhéjázó és megvető meghajlással fordul Gizellához:

— Nemde boldogult férjem második feleségéhez van szerencsém? Ezzel odalép a széken levő Erzsébetkéhez és magához akarja ragadni. A lányka sápadt lesz, visszahuzódik, fél, reszket. Irma — hisz ő a párisi alak, látva gyermekének iránta való visszatetszését, fuldokló hangon fordul Gizellához: Oh, ti mostohák, kik önérdekeitekért feláldoztok ártatlanokat, rettegjetek, mert él az örök boszu, mely mérlegeli elkövetett büneiteket.

Gizella a meglepetés első percében nem jutott szóhoz, a rögtönzött szemtelenség strategiai előnyben részesül percnyire. Gizella előtt gyorsan elvonul az előtte álló asszony élettörténete, felismerte a hamis játékot és azért büszke magatartással, de kellő távolban ezeket mondá:

— Asszony, rosszul alkalmazta e szavakat, »második feleség«. Törvényes elválás után csak egy feleség létezik annál inkább, mert az a nő, ki alapos okot szolgáltat az elválásra, érdemetlenül viselte ideig-óráig is a becsületes asszony nevét. E gyermek anyja én vagyok; avagy tán azt hiszi, hogy magzat születése már elég arra, hogy magát anyának neveztesse. Nem, ama a természet által kimért időn belül, melyben a gyermek születésre érik, nem anyai érdem, nem áldozat, ez meg nem változtatható állapot, mit akarva, ha szeret, nem akarva, ha csak érzéki, a nő — mert nő — tűrni kénytelen. Az anya a szülés után mutatkozik csak annak. Mit tett Ön gyermeke érdekében? Azt, hogy mig saját termében dorbézolt, addig e gyermek lelkét és testét megölte, arcul csapta a magasztos hivatást, mit a Teremtő a nő számára rendelt, szivében csak a duhaj élvhajhászat vad gombái tenyésztek, ily sivár talajon hogyan gyökerezhetett volna a tiszta szeretet meleg érzelme. 16 évig dőzsölt Párisban és ime odáig jut a hir, hogy itt van a portentumod, melyre sok pénzt raktak, van cimem a gyermekhez, tehát e vagyonhoz. Megutálhatnám önben a nőnemet, ha nem tudnám azt, hogy csak a véletlen műve ajándékozta meg önt az anyai cimmel. Ön a világba dobta a szerencsétlenné tett gyermeket, felvettem én és szerető szivvel [illegible] neveltem és ha mégis ily állapotban [illegible] padra, hová majdan lelkiismeretét vinni fogják. Enyém e gyermek és nincs hatalom e földön, mely elválaszthatna bennünket.

Hatalmas az erkölcsi fegyver; sujtók voltak e szavak. Irmának élte sötét foltjai rozsdaszinben jelentkeztek, elrémült maga előtt és miként a vesztő játékos utolsó erőfeszitéssel fuldokló hangon kiáltja: asszony, e szavaiért felelni fog. Öntől már most nem kérem a gyermekemet, majd kényszeriteni fogom, hogy a magáról megfeledkezett anyának azt visszaadja.

Irma kirohan az ajtón. Azután lakásában ördögi mosolylyal mondja magában: te gyenge együgyü lélek, te fognád tőlem e nagy vagyont elvonni, melylyel még ez életben becsületemet kifoltozni, élvezeteimmel felfrissiteni tudnám, e vagyonhoz kell jutnom akár gyermekkel, akár a nélkül.

Ott áll a két nő a földi itélőszék előtt. Irma felpiperézve szépsége romjaival, negélyes kihivó büszkességgel szól a birónak. A gyermeket én hordoztam keblem alatt, a saját testem és vérem, azt én szültem, hol lenne az a törvény, mely a szétvált testrészemhez és véremhez való tulajdonjogomat elvitatná. Hogy mi ok vezérelt és tartott távol gyermekem nevelésétől, azt az elhunyt apa iránt való kiméletből nem erintem, a törvény erejénél fogva kérem gyermekemet.

Gizella néma nyugalommal hallgatta végig e szavakat, valami undort keltő érzés futotta át lelkületét, midőn Irma gonosz mentségét hallotta, ki még az eltemetett férjet is rágalmazta.

Nyugodt hangon eként felel: E nő viselte egy ideig boldogult jó férjem nevét, megbecstelenitette saját személyében, megbecstelenitette a világ előtt, de még saját gyermekében is. Anyjának vallja magát oly gyermeknek, kit nem ismert és idegen kezekre bizva örök nyomorékká törpité. E tett rosszabb a gyermek kitevésnél, mert itt az anya ezt tán azért cselekszi meg, hogy szülöttjének jobb sorsot biztositson. E nő, ki először eltörpité szülöttjét, elhagyta azt, 16 évig nem gondolt vele, valószinü, hogy élvhajhászása nem hagyott neki annyi időt, de ime hire jár, hogy a szegény igen gazdag lett, nos e vagyonhoz nem lehet másként jutni, mint gyermeke kiadásáért perelni.

Ámde, habár nehéz szivvel is teszem, lemondok gyermekemről — ily értelemben joggal beszélhetek — ha e nő hajlandó bünei kiengesztelődéseért a gyermek vagyonát jótékony célokra felhasználni és a nagy vagyonból annyit tart meg gyermeke számára, mennyit a jövő sorsa követel. Gizella élés, szigoru tekintetet vetett Irmára, de ez mosolyogva oda vág: a gyermeket én szültem, annak én vagyok a törvényes anyja, ha soha sem láttam is, vagyona felett én vagyok a természetes gyám, vagyonát majd én őrzöm.

Erre Gizella közelebb lépett a bíróhoz, kezét szivére téve, emelkedett hangon, átszellemült arccal ekként nyilatkozik: mielőtt biráim előtt megjelentem, közjegyzőileg e gyermek vagyonához való minden igényről lemondtam, lemondhattam, mert végrendeletileg utóörököse vagyok. Az évi jövedelmet a szegényeknek, a törzsvagyont jótékony intézeteknek szántam, ha a gyermek elhalna. Ime itt az okirat; ünnepélyesen lemondok e vagyonról e nő javára is, csak hagyják meg nálam a gyermeket, kihez boldogult férjem emléke legbensőbben hozzáfüz és kit szivem mélyéig anyailag szeretek, intve kérlek benneteket, hogy a szegény szerencsétlent ne bizzátok oly anyára, a ki ezt hülyévé tette.

Ti földi birák, ha teremthetnétek magatoknak érzelmeitek és igazságszeretetetek után codexet, úgy könnyü szerrel követhetnétek lelketek sugallatát, győzne a féltett igazság, de kénytelenek vagytok a gyarló emberek művét szégyelő elveteknek tenni, hiszen a legfőbb [illegible] igazságtalanság.

Te hatalmas törvény, mely előtt meghajol mindenki, miért vagy ez esetben oly kemény, miért bizod az elhagyatott lánykát a cselszövő, könnyelmü anyára?

Viszik a törvény alapján Erzsébetkét Irmához, vele megy a százezernyi vagyon. Mily mosolygós az arcod, te nagy összeg, mennyi erkölcsi foltot vagy képes ideig-óráig foltozgatni, mennyi szerencsevadász áll reád lesben!

Irma keresett és talált megint férjet, ismét megnyilottak termei, csillárai pazar fénynyel villogtak, de menj a kertbe, melynek dúsan megrakott fáiról a vihar leszórta a gyümölcsöt, melyben széttépte a virágokat, kiirtotta a növényzetet, fogsz-e ebbe belépni, avagy abban maradni? Hiába nyitod termeidet Irma, hiába kinálod a csalétkeket, vihardúlt az arcod, szived és lelked. Hiába foltozgatod erkölcsi foltaidat, a megsárgult levél zöld életre nem virul, hiába édesgeted Erzsébetkének keserü napjait a nagy vagyonnak tán egy napi kamataival egész évre cukorkákkal, ne tagadd Irma, nem vagy magaddal megelégedve, hiszen a megcsalatott nagyzás idegrohamokat idéz elő, a lelkiismeret e mellett nagy vádló, mely előtt a bünös csak ugy menekülhet, ha beszámithatlan, ha eszét veszti.

Irma sem birt lelkiismerete vádjára felelni, rövid idő mulva oda került, hol örök sötétség vonja be az emberi elmét — a Lipótmezőre.

Isten irgalmaz a bünösnek, megkegyelmezett Irmának is; rövid lett a szenvedése, mert nem sokkal rá itt hagyta e világot. És Erzsébetke? Szegény gyermeket oldalrokonai egy ideig tartogatták még cukorkákkal, de midőn ebbe beleunt, Isten az angyalok sorába helyezte.

A kis törpe sirján feketébe öltözött nő zokog. Ne sirj Gizella, jobb helye lett e gyermeknek, az ártatlanok menhelye ott fönt van az Istennél.

Igy játsza ki a gondviselés azt a földi szigoru törvényt, mely csak szülőanyát ismer és mely a boldog oldalrokonokat megörvendezteti.

Molnár Jákó dr.

Visszajött.

(»Le revenant«, Hugó Victortól.)

Anyák! Sirásotok meghallak odafönt.
Madár kis életét, mit a vihar letört,
Felfogja ég; galamb fészkébe visszaszáll.
Anyák! Bölcső s a sir egymásra rátalál —
Sok titkot rejteget ölén a végtelen.

A nőt, kinek ime sorsát ecsetelem,
Blois-ban ismerém, (az szebb idő vala!)
Szomszédos volt velünk lakásának fala,
Áldással bőviben elhalmozá az ég:
Férjhez ment, akihez a lelke vonzaték,
Fia lett s véle jött mondhatlan sok gyönyör.

Elsőszülött! A nászágyuk feje felől
Selyembe ringaták, az anya szoptatá,
Rikkantgat a fiu s amint altatgatá,
Lelkébe számtalan ábránd világa támad.
— Szegény anya! — szeme ragyog, homályon [áthat,
Még rálehelni is alig mer, nesztelen
Hallgatja, alszik-e egyenlőn, édesen?
Hajnalban már lesi, dallal karolja föl,
Fönséggel arcain székében hátra dől,
Dús emlőit födi áttetsző patyolat,
Nevet a kis bohón, cimeket osztogat:
Kincsem te, angyalom, szentem — s ki tudja, [mi?
Csókjától pirosak kövér kis lábai
S mennyit mesél nekik — el-eljátszik velök,

figyelte. Folyton csak hangosan beszéltek, a drámai részek alatt pedig hangosan zokogták nagy piros zsebkendőikbe :

— Áz á mijenk kedves kisasszonyka igen szépen tudja játszani.

Végre a rendőrnek kellett őket lecsendesiteni.

Azóta ha visszagondolok az én kedves első házigazdámra, önkéntelen is eszembe jut, hogy amilyen komikus volt a kezdet, olyannak kellett lennie a végnek is. Voltam naiva, énekesnő, szende, hősnő, drámai anya és mégis komikával kell végeznem, mert már ez az utolsó lépcső.

Mikor felkért, kedves szerkesztő úr, hogy én is irjak valamit, meg kell vallanom, sokat töprenkedtem rajta, hogy mit irjak, hogy megint csak nevessenek rajtam. Azt hiszem, ezt el is értem, mert ilyen együgyü dolgot csak *komikáné* irhat.

Nagy Vilma.

A mi kedves komikánk csalatkozik. *Szép* dolog ez és nem együgyü. S van benne sok *életigazság*.

*

V. *Ágh* Ilona, a ki szép és méltóságteljes alakja szinpadunknak s kedvesen látjuk mindig gondosan megjátszott szerepeiben, ezeket irja :

1. Azt tartom, hogy naplót vezetni teljesen fölösleges, mert a mit az ember el tud felejteni, nem érdemes fölirni, a mit meg úgy sem tud elfelejteni, minek azt fölirni?

2. A szinlelés az életben sokszor ép oly szükséges, mint a szinpadon a festék.

özv. Veszprémy Jenőné Ágh Ilona.

Igaz szavak s annál igazabbak, mert az életből vannak meritve !

*

S most jön a *direktor*. Ime, ezt irja :

Mi a *szinigazgató kötelessége?* A szinigazgatónak legfőbb kötelessége a müsort a közönség izlése és szájaize szerint összeállitani, de a hány ember, annyi izlés s a hány száj, annyi iz ; mig a párisi és fővárosi közönség az »Osztrigás Mici«-ket, »Asszonyregiment«-eket és »Kis szökevény«-eket mohó étvágygyal nézi, addig a vidéki közönség negligálja az ily túlkaviáros és cirkuszba való produkciókat — ezért pedig csak gratulálni lehet a jó vidékieknek.

Tiszay Dezső.

Direktorunk nem tesz úgy, mint a ki vizet prédikál s bort iszik. *Ő be is tartja*, a mit a szinigazgató kötelességéről ir. S ép ezért szeretjük s valljuk büszkén a pécsi szinház igazgatójának.

*

Nádasy, ez a jeles komikus s mint titkár, a direktor jobb keze, verset irt a közönség karácsonyfájára. Ime :

Merengés.

Képzeletem, lángra gyuladt vágyam,
Mért szálltok a csillagokba fel?
Most, mikor a csillagok futása
Merengő fény, mit sem érdekel!
Jobb nekem most itt a földön élni,
Hol reményem új csillagra gyúl,
Mint borongva égre szálljak, honnan
Még a legszebb csillag is lehull!

Nádasy József.

Csinos vers. Kommentár nem is kell hozzá.

*

Simándy József, a társulat jeles karmestere, ezeket irja :

Gyakran sajnálom, hogy a közönség felé háttal ülök a karmesteri emelvényen. Hogy miért? Nem nehéz kitalálni . . .

Simándy József.

Derék karmesterünknek ezt a bókot bizonyára azzal fogja megköszönni közönségünk, hogy mindig megtölti a szinházat, ha ő dirigál. Igaz, hogy ő azért mégsem gyönyörködhetik a pécsi szép leányokban és asszonyokban, de annál többet tapsolnak azok neki.

*

Baritonistánk ezeket irja :

Soká gondolkoztam azon, hogy mit is irjak a karácsonyi számba. Végre tegnap az iráshoz fogtam és már 12 órakor délben csak ugy sziporkázott az agyam a jó ötletektől. Egyszerre Lajos, a mi derék szinházi szolgánk, beront a lakásomra, hogy jöjjek a próbára, mert már egy óra hosszat várnak rám. Persze felszaladtam a szinházhoz és utközben elfelejtettem minden jó gondolatot. Egy jó kivánságot azonban nem felejtettem el :

»Boldog ünnepeket a »Pécsi Figyelő«-nek !«

Mezey Andor.

Ha Mezeyt hallja a publikum, az mindig egy-egy pompás estét jelent s jókivánságát közönségünk nevében mi is »boldog ünnepeket kivánással« viszonozzuk !

*

Könyves Jenő, drámai szinészünk, következetes marad szerepeihez. Az alábbi komoly dolgot irja :

Én, mint a világ legnagyobb pesszimistája, jót és szépet nem irhatok és mert kényszeritenek, hogy irjak, kénytelen vagyok kifejezni a legmélyebb gyülöletemet az emberiség iránt.

Én nem szeretek senkit, engem sem szeressen senki, mert az emberek szeretete nem egyéb az *érdek* mézével bekent gyiloknál, mely akkor öl legjobban, mikor sejtetni engedi, hogy nincs miért remegni. Minden érzékem és érzésem tele van gyülölet és megvetéssel, még önmagam iránt is, mert kénytelen vagyok az emberek között élni !

Könyves Jenő.

. . . Pesszimistákkal bajos vitatkozni. Hiszszük azonban, hogy Könyves Jenő hamar elvesztené a vitát, ha szinpadi sikereiről lenne szó. Mert reméljük, hogy azokra még ő, a legnagyobb pesszimista sem mondhatja rájuk, hogy nem — igazak !

*

Bátossy Endre sorai a következők :

. . . Ezelőtt tizenhét évvel, midőn az első szerepet megkaptam, még igen fiatal, alig egy hónapos szinész voltam. Nagy ambicióval fogtam a szerep megtanulásához, dacára annak, hogy egy követet kellett személyesitenem, ki rossz hirt hoz a táborba.

Teljes erőmből igyekeztem érvényre emelni szerepemet, mert a város, a hol működtünk, szülővárosom volt. Eljött a várva-várt nap s a nem csekély izgatottsággal várt perc . . . Beléptem a szinpadra a vezér elé — megjegyzem, végjelenésem volt — az első szót elmondtam, tovább nem folytathattam. Torkomon akadt a szó, pedig szerepemet ugy tudtam, mint a »Mi Atyánk«-ot. Egy pillanat alatt vak és süket lettem, nem láttam, nem hallottam semmit, csak mikor a függöny legördült, tértem magamhoz. Szótlanul levetettem jelmezemet, hogy soha többé fel ne vegyem. Pályatársaim, kik tanui voltak a kinos jelenetnek, biztattak :

— Hja, pajtás ! Ezen át kell esni *egyszer* mindenkinek !

Nem tudom, hogy többször, nem-e ? De én azóta szerepembe soha bele nem sültem !

Bátossy Endre.

S mi ezt mindenben helybenhagyjuk. S hogy a direktornak is kivánjunk valami jót, azt kivánjuk, hogy mindig legyen — Bátossyja.

*

Németh János, ez a folyton derültséget keltő komikusunk, egy megtörtént anekdotát ir le, a mint itt következik :

Egy rossz anekdota. (De megtörtént.)

Pár évvel ezelőtt Besztercebányán voltam szerződve, ott történt meg ez a kis mulatságos eset, melyet elbeszélek. Egy szinészkollegám egy szegény zsidó családnál fogadott lakást. Mikor az alkut megkötötték a hónapos szobára, a háziasszony még jegyeket is szeretett volna kapni, a melyekkel ingyen járhattak volna familiástól a szinházba és kérdésére, hogy hát jegyeket kapnak-e majd, kollegám azt válaszolta, hogy valahányszor játszik, a ruháit, melyek az előadáshoz kellenek, föl kell vinni a szinházhoz és ezért mindig fog adni egy *cselédjegyet*. Ugyanis vidéki társulatoknál rendesen kap a szinész a ruhahordozója számára egy cselédjegynek nevezett belépőjegyet a karzatra ! Egyik legközelebbi operett-előadásban kollegám szintén játszott és otthon megirva a cselédjegyet, átadta háziasszonyának és azzal eltávozott. Már az ügyelő megadta a harmadik jelt a kezdésre, mikor éktelen lárma hallatszik be az öltözőbe a szinház bejárata felől.

Az igazgató kétségbeesetten kirohan, hogy megnézze, vajjon nem-e a pénztárt akarják lefoglalni, — a mi, mellesleg legyen mondva, gyakran megesett — hát ott látja kollegám házigazdáját feleségével és négy gyermekével, amint a jegyszedővel veszekednek, hogy miért nem engedi őket bemenni a nézőtérre, mikor nekik jegyök van és fenyegetőztek, hogy ők följelentik a rendőrségnél a dolgot ! Az igazgató odarohan és kérdi, hogy miért nem eresztik be őket, mire a jegyszedő mutatja, hogy egy cselédjegygyel akarnak bemenni. A boldogtalanok azt hitték, hogy az egy *családjegy* és azért jöttek el familiástól. Mikor végre nagynehezen megértették velök a dolgot, belenyugodtak a változhatatlanba és elhatározták, hogy mivel csak egy személyre szól a jegy, a legkisebbik fiut küldik be a szinházba, mert az még theátrumot soha sem látott ; ők pedig elmentek haza nagybúsan.

Előadás után persze kérdezték a fiut, hogy hát hogyan tetszett az előadás ? A kis fiu boszusan mondja, hogy nem ér az semmit, mindig jött-ment ott mindenki és mindig csak a maga dolgáról beszélt ; hanem a szinpad előtt a muzsikusok közt ült egy ember háttal a közönség felé és mindig csak hadonászott egy kis pálcával a kezében. Ez nagyszerü volt, én egész este csak ezen nevettem ! (Tudniillik a karmester dirigált, a boldogtalannak pedig ez tetszett legjobban az egész előadásból.) Kollegámat pedig másnap a nem érvényes *családjegy* miatt kitették a lakásból.

Németh János.

*

Kozma Pista, a kedvelt tenorista, hazafias érzelmektől eltelt epizódot küldött saját életéből. Ime :

Moszkvai szerződésem.

Bizony-bizony, a ki csak kissé is ismerős a vidéki magyar szinészettel, az tudja, hogy még most sincs valami brilláns sorsunk. Első legnagyobb bajunk, hogy egy jobb tehetségü szinész nem igen válogathat a szerződésekben, mert alig van 8—10 nagyobb város, a hol elsőrendü szinigazgató van. Most hozzá kell venni azt, hogy ezeknek is jórésze (tisztelet a kivételnek) nagyon szereti az olcsó tagokat szerződtetni, — a miben bőven válogathatnak — de ez minden esetben a müvészet rovására megy.

Ne csodálkozzék tehát senki rajta, hogy egyszer én is — engedve a számtalan müértő, köztük Odry, a kitünő operaénekes és zenetanár unszolásának — a külföld felé fordultam. Budán, Krecsányi társulatánál létemkor irtam egy bécsi nemzetközi ügynöknek, aki is Pozsonyban meghallgatott és egyelőre elszerződtetett egy moszkvai elsőrendü szinházhoz. Három évre kötöttünk szerződést évenként emelkedő gázsival, a melyből az első évre is az itteni legnagyobb igényeknek megfelelő tenorista fizetésnek háromszorosa kitelt volna.

»No, — mondtuk kis feleségemmel — hogy fogunk majd spórolni ! Ha letelik a három év, elmegyek másik 3—4 évre Szentpétervárra, Berlinbe, Párisba s talán még Ame-

rikába is. Ez idő alatt aztán félre teszünk annyit, hogy egy kis birtokocskát vehessünk, ahol letelepedve, megszabadulunk a vidéki színészet legnagyobb nyomoruságától, a vándorlástól.« Ne tessék nevetni, nem valami nagy birtokot gondoltunk, hanem csak olyan szerény, hét szilvafás kis gazdálkodást, a hol a gazda maga minden egy személyben, ha tisztességesen akar megélni jövedelméből. A mit — tekintve a szerződött nagy gázsit — meg is tehettem volna. Megjegyzendő, ez az én legkedvesebb álmom ma is, a miről még koránt sem mondtam le, csak nyugdíjba menésemig halasztottam.

»Micsoda mintakertészetet fogok akkor én berendezni, mennyi fejős tehenet tartok, milyen méhesem lesz és — oh próza — hány sertést fogok hizlalni!« Mind e szép álmok elfeledtették egy időre a fény árnyoldalait. Legfájdalmasabb, hogy családomat mindjárt nem vihettem magammal, sőt talán a körülmények egyáltalán nem engedték volna. De a szép, a boldog jövőért meghoztuk volna ezt az áldozatot, akárhogy fájt is szivünknek. A nyugdijamat is — a mit akkor már 10 éve fizettem — elveszitettem volna. »Ej, de vigye a kő a nyugdijat, ugy is ki tudja, mire rám kerül a sor, lesz-e vagy nem?! Akkor ellehetek a nyujdij nélkül is.« Itt kell hagyni hazámat; ez is fáj, — ej de ha itt nem lehet ugy boldogulni! Megyek.«

Egy hét volt körülbelül még hátra, elmentem a jegyirodába az ut miatt intézkedni, kérdezősködni. Megtudom, hogy három nap, három éjjelig tart odáig az ut. Szent Isten. Tudtam, hogy távol van, de hogy ilyen borzasztó messze legyen, arra nem számitottam. Még el se mentem, már is gyötrött a honvágy. »Mi lesz, ha évekig oda leszek szerződésemmel láncolva? Idegenek között leszek folyton, a kiknek más a nyelvük, szokásaik, érzelmeik. Honfitársaimmal csak hébe-hóba találkozom, s az is idegen hozzám. Milyen rossz volt, mikor német ajku városban s német szót kellett folyton hallanom s beszélnem. Az ilyen városban sem szerettem lenni, habár perfekt beszélem a német nyelvet s a mi fő, Magyarországban voltam.«

Ezekkel a gondolatokkal foglalkoztam, mig haza értem s e szavakkal nyitottam be nőmhöz: »Ördög vigye azt a szerződést, nem megyek el!« Hogy háromszor huszonnégy órai távolságban legyen hazájától, tegye, a ki tudja, de én tudom, visszaszökném az első hónapban ugyis. S a gazdálkodást eltettem odább és elég könnyü szivvel, mert:

»A nagy világon e kivül nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze, itt élned halnod kell.«

Kozma Pista.

*

Sebestyén Géza, ambiciózus, fiatal drámai színészünk karácsonyi ajándéka a következő:

A szerelmes színész.

Ugy tiz-tizenegy esztendős koromban két dologért rajongtam; az iskolai szünetekért és a szerelmes színészért. Jól emlékszem, Csiky László akkor a városligeti szinkör hősszerelmese volt. Ez az ember lelkemben egész fogalom volt, művészete pedig az egész világom. Hűségesen hordoztam ruhakosarát a szinházhoz és vissza, ama bizonyos »cselédjegyért.«

Alig hiszem, hogy Csiky Lacinak dicsőséges pályafutása alatt nálam lelkesebb hive lett volna. Mert művészetéért nemcsak ruhakosarát hordoztam, de hordoztam édes apám botütéseit is. Alig töröltem le könyeimet, mit a dráma szerencsétlen hőséért sirtam, odahaza az apai szeretet nádvesszője már is ujabb és intenzivebb könyeket fakasztott.

Szóval rajongtam a szerelmes színészért s ez a rajongásom megmaradt egész elsőéves színésznövendék koromig.

A színészakadémián a drámai gyakorlatot négy professzor tanitja, Bercsényi Béla, Császár Imre, Somló Sándor és Ujházi mester.

A »Szigetvári vértanuk« első felvonását gyakoroltuk két professzornál egyszerre: Bercsényinél és Ujházinál. Én a szerelmes Juranics Lőrincet játszottam.

Először Bercsényi tanárnál szavaltam el Juranics érzelgős dikcióit s a professzor nagyon meg volt elégedve. A legközelebbi órán ugyanez a feladatom volt Ujházinál. Persze nagy önbizalommal lépek a pódiumra, de a meglepetéstől majd hanyattvágódtam, midőn Ujházi mester a negyedik sornál félbeszakit s az ő ismert gyöngédségével reám rivallt:

— Ne énekeljen, mint egy bakter, mert lerugom! Marha! . . .

Komolyan zavarba jöttem. Hiszen ugyanigy mondottam Bercsényinél és megdicsért. És a szerelmes színészek, akiket eddig láttam, mind ilyenformán beszélnek. Nem tudtam, hol az igazság?

Közben maga az élet tett igazságot.

Akkortájt megszerettem egy bájos angyalt, egy gyönyörü leánykát.

Szentül meg vagyok győződve, hogy szerettem, mint Echegaray bármelyik spanyol szerelmese, de azért, midőn megvallottam, minden póz, páthosz és érzelgés nélkül vallottam.

A becsületes, mélyen érző és igazán szerető lélek nem nyafog, nem kiabál, nem gyárt szóvirágokat, hanem minél mélyebb és igazabb, annál egyszerübben és keresetlenebbül nyilvánul.

A mesternek volt tehát igaza, ámde mégis a Bercsényi álláspontja helyes. Mert az u. n. »szerelmes« szerepekben lehetetlen póz és páthosz nélkül érvényesülni. Ez ugyan nem a színész, hanem az iró hibája, aki a szerelmet ilyenformában viszi szinpadra. Ezért van, hogy a »szerelmes« szerepekben legtöbbször csak az igazság rovására érvényesülhetünk. Egyéb szerepeknél — ha az iró eltér is az igazságtól — alakithatunk saját fantaziánk szerint. Az iró helytelen alaphangját a színész felcserélheti egy másik, egy jobb, egy igazabb alaphanggal, de a szerelmes szerepeknél ősidők óta csak egyetlenegy alaphang létezhetik, ez pedig rendesen hamis, vagy legalább is nem valószinü.

Igy történt aztán, hogy a »szerelmes« színészből kiábrándított a — szerelmes ember.

Az igazságszomjazás vitt a jellem-szekerpörre, a hol nekem jut valamennyi kedélyes, haragos, drámai, házasságokat ellenőrző, majd végül házasságokat megpecsételő — papa. A sors ironiája!

Mint szinpadi tata összeadtam már vagy száz párt, akik tulajdonképen nem is szerelmesek; mindannyiszor keserüen tudva és érezve azt, hogy van egy másik apa és ez vonakodik összeadni egy olyan párt, aki csakugyan igazán szerelmes! . . . Hja persze, őt nem irja fel az ügyelő instrukcio nem teljesitésért! . . .

Sebestyén Géza.

Bakó László, a mi nagy drámai művészünk, ezeket irja:

Fődolog, hogy *a színész szerepében az életet játszsza*; de az életben a szerepeit ne öltse magára! . . .

Hetei **Bakó László.**

*

Egy thea-estély.

Az ilyen »nomád« emberrel, mint mi, akik »Thália« szolgálatában állunk, sok minden történik ezen küzdelemteljes pályán, aminek elmondása sokszor megkacagtatná a hallgatót, sok esetben azonban könyekre is inditaná nem egy drámai része is a történetnek.

Velem szemben a sors még elég kiméletes volt ez ideig és a drámai részszel nem igen ismertetett meg. Tudja, hogy a komikusok nem igen szeretik a szivet facsaró szomoru játékokat, sem az életben, sem pedig a szinpadon! A vigabbakból azonban már többször is volt alkalmam a magam részét kivenni, bár akaratlanul. Ezek egyikét én leirom, mások kinyomják és a t. c. olvasóközönség pedig, ha van türelmük hozzá (?) elolvassa. Igérem, hogy nagyon rövid lére eresztem e kis történetkét és a megirásához nem fogok egy egész üveg tintát elfogyasztani! Szinte hallom, amint önök mondják: »Ezért is kár, amit elhasznált!« És én igazat is adok önöknek m. t. hölgyeim és uraim; azonban engedjék meg kérem, hogy a magam védelmére egyik »Augurunk« bölcs szavait citáljam: »A tinó sem menne vásárra, ha nem vinnék!« Hát kérem szeretettel, én is igy vagyok, nem ugyan a vásárral, hanem a »muszájjal«, ez pedig nagy ur és igy fel kellett csapnom irónak. De hát lelkük rajta, akik ebbe a veszedelembe vittek és önöknek minden haragja szálljon az Ő fejükre!!

Az Úr 1887-ik évében S . . . szinigazgató már akkor jóhirü társulatának voltam szerény tagja. Téli állomásunk a »Dunántúl« egyik legélénkebb és legcsinosabb városa Sopron volt, összekötve Győrrel, ezzel az igazán kedves emlékü szép várossal: szóval Sopron és Győr mutyiztak rajtunk és azt hiszem, nem veszitettek?!

Sopron a »boonzikterek« (magyarul babtermelők) hazája és az igazat megvallva, nem a legjobb szemmel néztek minket magyar színészeket, lévén ők csupa németek abban az időben és Bécs az ő Mekkájuk. A közönséggel nem igen érintkeztünk, jobban mondva ők nem érintkeztek mivelünk és igy mi kollegák egymásra voltunk utalva s talán azért is kedélyesebb volt az életünk s nemcsak baráti kört, hanem egy családot alkottunk, különösen mi fiatalabbak s nőtlen emberek. — Hol egyiknél, hol a másiknál gyültünk egybe s járta a thea, sült burgonyával és komiszkenyérrel. Kitünő valami volt ez! Nagyszerü sváb krumplik, olyan nagyok, hogy ne füllentsek, mint egy kölyök agár, még a szine is olyan s mikor az ember ketté törte (már aki hogy szokta) olyan hangott adott, mint mikor a sörös-üveg dugóját kihuzzák.

Négynél többet a legnagyobb belü közülünk nem birt megenni s még másnap is meglátszott rajta, mert a kabátját nem birta begombolni. Valószinü, hogy kicsirázott a gyomrában! Volt egy a kollegák között, aki nem tudott másnap cipőt huzni, mert a lába megdagadt. Az orvos ugyan azt állitotta, hogy »fagyás«, de hát szegény nem értett hozzá. Mi jobban tudtuk, hogy mitől van. Persze a burgonyától.

Egy este előadás után, Cs. tagtársunk volt a soros a burgonyás thea-estélyt megtartani; aki ekkor kivételkép egy sonka felszeletelését is kilátásba helyezte, amit hazulról kadott és siettetett is minket, hogy dolgát kiki elvégezve, igyekezzék a lakására! — Mi ahányan voltunk, annyifelé szélyedtünk el a szinháztól, örülve már előre Kálmán barátunk elnatározásának a sonkát illetőleg.

Én is siettem megvacsorálni, mert jó magam a gyomrommal együtt még csak husz tavaszt (pardon: telet, mert januárban történt), tehát telet számláltam és megettem volna még a kerékszeget is akár hidegen, akár melegen és a vacsorámat oda nem adtam volna egy kisebb direkcióért cserébe.

A gyomromnak mindig gondját viseltem atyailag és sajátságos, hogy nem látszik meg rajtam; tehát ezzel megbékülve, kabátom gallérját a fülemre huzva, nekiindultam vágyaink ez esti központja felé. Már-már elértem a kitüzött célt, midőn egyik szintén hivatalos rangbéli kartársammal (csakugyan az volt, mert kardalnokok voltunk) találkozom, aki nekem szembe jövén, rendkivül sietni látszott s majd elütött. — »No mi az, hova kergetnek, hogy ugy szeded azokat a láboknak csufolt lőcsöket?« kiálltok utána. — »Cigarettáért« S azzal iramodik tova. Amint az utcába befordulok, ahol Cs. barátánk lakott, egy másik alakba ütődöm, akinek szintén nagyon sietős lehetett az utja, mert ugyancsak tolta a szelet. »Hát téged mi bánat üz ily sötét éjjel«? kérdem tőle, midőn felismertem a lakótársamat »Antypirinért a gyógytárba; iszonyu fejgörcsöm van«. S azzal odább állt.

Szeget ütött a fejembe a futkározás, de azért mentem a thea-estélyre. Mikor a ház elé értem, a kapu már zárva volt. Megrántom, de csak piano csengő, melynek rendeltetése a házmester füleit izgatni, hogy kijöjjön és várom, hogy a cerberus bebocsásson Figyelek. Semmi nesz, mely a lakók e rémének közeledését jelezze.

Ujból megrángatom a házmester kolompját, de most mar egész vehemenciával. Meg is volt a kivánt hatás; nem is jött, hanem valósággal rohant, a kaput fölrántja, én be akarok menni, ő elállja az utat és se szó, se beszéd, elkezd egy nagy kéménytisztitó seprüvel engem helybenhagyni (másnap tudtam meg, hogy kéményseprő legény, magyarul: Raufangkehrer) s mesterségének e jelvényével traktált. Én persze e támadásra és ütlegekre nem voltam elkészülve s azért csak álltam, mint »Bálámnak« az a bizonyos bibliai állatja és ijedtemben nem tudtam hirtelen mit tenni, a koma pedig csak sepert engem felülről lefelé, hol meg alulról felfelé, hol meg a változatosság okáért az arcomhoz verdeste, különféle idézhetetlen cimek és kitételek garnirozása mellett a német gramatika szerint. Annyit azonban megjegyeztem minden ijedségem dacára is, hogy a galing, spitzbub, Hendelfanger gyakran előfordult többi cimeim között és az »Isten áldás« ugyancsak hullott reám seprü képében.

Némileg magamhoz térve első meglepetésemből, egy nagy bakugrással kirántom magamat az áldást osztó seprü gépszerü müködése alól és utcu vesd el magad, az utca másik végén termettem, ahol is a becses bőrömet elég biztositva láttam, elkezdtem torokszakadtig segitségért orditani. Meg is volt a kivánt hatása, mert a rendnek őre, ki e t. város vagyonbiztonsága és testi épsége fölötti őrködésre az éjjen ki volt rendelve, csakhamar ott termett és szigoru vallatás alá vett, megtudandó, hogy miért zavarom az éj szüzi csendjét ily éktelen lármával? Én elmondtam az egész dolgot ugy, ahogy történt, kivéve az ütlegek számát, mert azt nem birtam megolvasni.

A rendnek tisztes őre erre nevemet és lakásomat jegyzékbe véve biztositott arról, hogy minden rendben lesz, utamra bocsátott. A thea estélynek vége volt és én seprüvel összekarcolt arcommal nagy kedvetlenül és dühvel szivemben haza bandukoltam. Laktársam már odahaza találtam szinte várni látszott hazatértemet.

Ő sem tudott egyebet mondani, hogy midőn Kálmán barátunk lakásán becsengetett, a házmester nagy mérgesen elutasitotta, azzal a pár szóval, hogy Cs. nem lakik itt már napok óta. Tehát lakást változtatott és ebből származott ez a reám nézve kellemetlen éjjeli harc, mert ezt tudtunkra nem adta, ugy hivott meg minket vendégségbe, előre jót nevetve a tréfának és félreértésnek, mely ebből következőleg származik, ismerte a házmester engedékeny természetét.

A többi meghivott kollegák valószinüleg észrevették, hogy Cs. felültetett minket; külön-külön csengettek be s mindegyiket elutasitotta a t. házmester ur és erről egyik sem szólt a másiknak, nehogy csak ő járta légyen meg a bolondját, hanem a többi is. Mikor én már utolsónak csengettem, a házmester az egész dologról mit sem tudva, nagy dühe már hatás nem ismert, azt gondolta, hogy mi őt csak boszantani és meleg vackából kibolonditani akarjuk és szerencsétlenségemre engem kapott kézbe — éppen az utolsót.

A szinháznál másnap, nagyon természetes, hogy hire ment az estélynek és az én tragikomédiámnak, mert a fiukban meg nem állt a szó, akár rostában a viz.

Volt kacagás és »macera« (szinházi műszó) addig, amig egy más dolog, vagy hir nem került szőnyegre, ami az én csetemet az én nagy örömemre el nem feledteté velük.

Ők már elfeledték, de én nem és koporsóm zártáig halálos ellensége leszek minden házmesternek, kivéve a pécsieket.

Sarlay Kornél.

Ha szenvedtünk . . .

Szelidebben mosolyg
Felhők után az ég,
Szürke felhők mögött
Oly bájos, tiszta, kék.

Eső után ragyog
Csillámló fényesen
A harmat gyöngysora
Virágok kelyhiben.

A tenger elsimul,
Ha nyugodni akar;
Ha elzajlott a vész,
Elzúgott a vihar.

Boldogság csillaga
Legszebb, legtündöklőbb,
Legédesb örömünk,
Ha szenvedtünk előbb.

Gallusz Boriska.

Kossuth Lajos és Pécs városa.

1867. évben *Angyal* Pál, Pécs szab. kir. város országgyülési képviselőjének halála után a pécsi választók zömét az a nemes érzés hatotta át, hogy léptessék föl jelöltül *Kossuth* Lajost, ki most már az amnesztia után haza jöhet. Az ige testté lőn — az eszme valóvá vált. *Bubreg* Mihály, a későbbi kir. közjegyzővel szemben nagy lelkesedés mellett választották meg országgyülési képviselővé Kossuthot. Pécs város volt az, mely ezt *először* megtette. Az akkori választóké a pálma, az elismerés. A választás eredményét táviratilag tudatta Kossuthtal a most már néhai *Blauhorn* Antal, a kivel ez ügyben a további levelezést is folytatta Kossuth. E választásból kifolyólag a sürgönyre azonnal válaszolt Kossuth Blauhornnak. Természetesen Kossuth nem fogadta el a mandátumot. Már ezen első levélben szóvá teszi ezt s maga helyett ajál is jelölteket, kik közül *Irányi* Dánielt választották ki a választók, ki a mandátumot el is nyerte. Ezen első levelet karácsonyi ajándékul adjuk kedves olvasóinknak. Azt hiszszük, örömmel fogják venni, annál is inkább, mert bizalmas jellegü a levél. *Rónaky* Kálmán dr., Baranyavármegye árvaszéki ülnöke, adta át lapunknak közlésre, kinek a vármegye és városunk multjából sok relikviája van. Ő *Ivánkovics* István nagyföldbirtokos — Blauhorn Antal vőtársa — utján jutott e kedves emlékhez, mely várja a pécsi muzeum megnyitását. Ennek van szánva, hadd lássa szinről-szinre mindenki — öreg és fiatal — Kossuth sorait, Kossuth kezemását, melyet Pécsre intézett.

Ime a levél:

Turin, Nov. 11. 1867. 22. Via de' Angennes.

Tisztelt Hazámfia!

A mult éjjel vettem távsürgönyét. A független hazafiui érzelem hanyatlásának, a férfias tetterő megfogyatkozásának annyi sajnos jeleit láttam az utóbbi időkben Hazánkban feltünedezni, hogy a Pécsi választóknak határozottsága valóban meglepett; de nagyon örvendetesen lepett meg, mert felelevenitette lelkemben a hanyatló reményt Hazám jövendője iránt.

E választás oly fényes felelet a nép romlatlan szivéből azokra, mik ép e napokban történtek az Országgyülési teremben, hogy alig volnék képes kellőleg kifejezni a hálás méltánylatot, melyet e nagyhorderejü politikai nyilvánitás megérdemel.

Legyen On szives azokat, kiknek megbizásából távsürgönyével megtisztelt, *magánlag* értesiteni, hogy mint ember, a legmelegebb hálát, mint hazafi, a legőszintébb örömet érzek a megtiszteltetés felett.

Engedje Ön, hogy egyszersmind egy kéréssel terheljem.

Hogy minőnek kellend a jelen viszonyok közt elhatározásomnak lenni? azt tisztelt választóim, ismerve utóbbi nyilatkozataimat, egész bizonysággal tudhatták és kétségtelenül tudták is.

A kérdés csak az: mi tanácsosabb a közérdekben: az-e, hogy mindjárt nyilatkozzam, vagy pedig az, hogy hagyjunk egy kis időt elmulni, — tán éppen a verificatiót sem előzni meg nyilatkozatommal, miszerint lássuk, minő hatást gyakorol a Pécsi fontos manifestatió a hatalomra s azt tüskön-bokron keresztül támogató jobboldalra; miszerint mindinkább és inkább tisztába jöjjön az uralgó abnormis helyzet logicája a közvélemény előtt?

Hogy mi tanácsosabb, sietni, vagy várni? azt én a távolból meg nem itélhetem — 's e részben politikai barátom, 's különösen függetlenségünknek oly fényes jelét adott Pécsi választók véleményét kivánom követni.

Kérem tehát Önt, legyen szives az illetőkkel értekezni s engem arról táviratilag értesiteni. — Ha azt gondolják, hogy jobb lesz mindjárt nyilatkoznom, nehogy a második választás iránt, a még most tán compact független erőt, az előreláthatólag nem hiányozandó hivatalos befolyások szétzilálhassák; — ezen esetben csak annyit kérek telegrafálni: »Accelerare risposta.« — Ha ellenben ugy látszik, hogy tanácsos elvárni a hatást, melyet a pécsi választás a helyzet tisztázására gyakorolni foghat, ez esetben ezt kérem táviratoztatni: »Megtio aspettare.«

Minden esetre tanácsosnak vélem, hogy a jövő választásra nézve jó előre egy oly irány adassék a közvéleménynek, miszerint konstatirozva legyen, hogy Pécs városát a nagyszerü manifestátiónál nem pusztán a csekély személyem iránti kegyeletes jóakarat, hanem *elvek* vezették, melyekhez Pécs városa választói következetességgel ragaszkodnak.

Oly személyre kellene tehát a bizalmat összpontositani, kiről semmi kétség nem lehet, hogy ugyanazon politikai iránynak hive, a mely az enyim.

Nem hozzám illenék ebbe avatkozni, csak annyit kivánok megemliteni, miként én valóban sajnálom, hogy miután az emigránsok közül nem egy van, aki politikai hitét megtagadta, három oly férfiu van idekünn, kik kitünő tehetségek és szilárd politikai jellemek is, kiknek elvhűsége iránt én biztos vagyok és kik mégis mindeddig nem lettek képviselőül megválasztva. Ezek *Szilágyi* Virgil (jelenleg Berlinben), *Irányi* Dániel (Párisban) és *Simonyi* Ernő (Párisban).

De mint mondám — ez csak egyszerü figyelmeztetés s teljességgel nem beavatkozási szándék; annyival inkább nem, mert jól tudom, hogy választások körül a gyakorlati viszonyokat csak azok itélhetik meg, kik a helyszinén élnek.

Elvárom tisztelt Uraságod becses válaszát fentebbi kérdéseimre. Van szerencsém önnek szives üdvözletem mellett hálás elismerésemet jelenteni:

Kossuth Lajos.

Blauhorn Antal úrnak

Pécsett.

Karácsonykor.

(Egy huszártiszt emlékeiből.)

Karácsony volt. Odakint halk, sajátságos zizegéssel estek a földre a hópihék s egyre nagyobb, pelyhesebb lett az a nagy takaró, mely elfödte a természetnek nyáron viruló szinpompában ékeskedő ezer virágát.

Mi mindannyian a Béldyék ősi kuriájában ültünk, abban a régi fészekben, melynek magas, mecsetszerü tornya oly furcsán vette ki magát a Stojkovicsék, Tarr Gidáék, meg a Molnárék magyar stilusu, becsületesképü urilakjai között.

De azért nem panaszkodhattunk. A házigazdánk — Béldy Akos — derék, vendégszerető ember volt s akkor érezte magát legjobban, ha minél többen ültek az asztalánál.

Ugyszólván olyan otthoniasnak éreztük magunkat nála, mint akár Stojkovics Vikiéknál, azzal a különbbséggel, hogy Béldyékhez szivesebben jártak a fiatal tisztjeink, mert Ákosnak volt egy szép, fiatal, elvált asszony sógornéja, kivel pompásan lehetett flirtelni.

A karácsonyi ünnepekre tehát Béldyékhez szállásoltuk be magunkat.

Az első estén, midőn a kitünő, magyaros vacsora után a nagy theás-bowleből a Béldy Ákos hires orosz theája terjesztett kellemes illatot, egy pillanatra megakadt a társalgás.

Hallgatagon bámultunk egymásra, mint olyan bizalmas, jó ismerősök, kik nem érzik szükségét annak, hogy ha thémájuk elfogy, — hogy unalmasnak ne látszanak — tán az időjárásról vagy egyéb banálitásról beszéljenek egymással, hanem hallgatnak azzal a kényelmes nyugalommal, mely megengedi nekik, hogy rövid időre saját gondolataikkal foglalkozzanak.

Végre az örökké csintalan, parázsszemü Molnárné szólalt meg:

— Angyal van közöttünk!

Valami csodás, egyforma sóhajjal ébredtünk fel merengésünkből e szóra s miután a kényelmünk s gondolataink ugyis meg voltak már zavarva, hát beszélgetni kezdtünk.

Tarr Gida vette fel a szót s valami ellentállhatlan humorral mesélte el egyik szomszédos dzsentri asszony balesetét, akit a férje meglesetett s a leghűbb komornája elárult. Most olyan válópör forma készül közöttük, sőt, hir szerint, a férj már el is ment »oroszlánvadászatra.«

— Tudjátok, — fejezte be szavait maliciózusan Gida — a század végén már ugy szokás, hogy a felszarvazott férj Afrikába megy felejteni s esetleg valamelyik rézbőrünek a gyomrában elmélkedik, a házasélet boldogsága felől!

Az egész társaság kacagott.

— Azért jó nekünk — mondta mosolyogva Lubinszky hadnagy. Bennünket, huszártiszteket nem árul el a szobaleány. Legényeink ugy vannak dresszirozva, hogy tán ha kellene, füttyszóra táncolnának.

— No csak ne dicsekedjenek! — szólt közbe Béldyné. A maguk legényeik sem jobbak a deákné vásznánál s az ő jellemük sem olyan szikla-szilárd, hogy csengő pénzszóval valamelyes árulásra ne lehetne birni.

Lubinszky hadnagy helyett Dorner Frici, a főhadnagy válaszolt:

— Biztosithatom nagyságos asszonyom, hogy a mi legényeink nem megvesztegethetők. Fogadni mernék, hogy nincs bajtársaim között olyan, kinek a legénye, ha kell, tűzbe nem menne a gazdájáért. Sőt tudok olyan esetet is, melyben pusztán a tiszti szolga merészsége és ragaszkodásának volt köszönhető, hogy óriási botrány nem lett.

— No erre az »esetre« kiváncsi volnék magam is — mondá kételkedő mosolylyal Béldyné, mig a többi asszony kiváncsian várta a történetet, a pajzán Molnárné pedig, ki egy cseppet sem zsenirozta magát a férje előtt, felugrott székéről s megcirógatta a főhadnagy arcát, mint a doromboló macska s hizelegve kérte:

— Édes Frici, mesélje el nekünk azt a históriát. Biztos vagyok benne, hogy asszony van a dologban.

— Mindenesetre — mondta lekötelező mosolylyal a főhadnagy — hiszen minden dráma és vígjáték bonyodalmához feltétlenül szükséges az asszony. Asszony nélkül nem ér a világ semmit!

— Tehát éljenek az asszonyok! — kiáltotta feleségére kacsintva Béldy Ákos és felénk nyujtotta poharát. Koccintottunk, aztán, miután helyreállt a rend, Dorner Frici elkezdte a maga »esetét«.

I.

— Tehát, mint mondtam nagyságos asszonyaim, az én esetemnél csupán a derék huszárlegényen mult, hogy egy asszony megtarthatta jó hirnevét s hogy egy bajtársamnak be nem zúzták a koponyáját.

Akkor történt még, mikor a tizenkettes huszároknál szolgáltam, ahonnan egy pár bajom miatt helyeztek el.

A századosunkat — ki lovaglás közben oly szerencsétlenül bukott el, hogy lábát törte, nyugdijba küldték s egy másik századost helyeztek át hozzánk. Az ilyesmi nálunk ünnepszámba megy, különösen akkor, ha — mint abban az esetben is volt — nős ember kerül a századhoz.

Már napokkal az uj százados mekérkezése előtt az étkezdében az képezte beszélgetésünk tárgyát, hogy vajjon milyen lesz az uj századosné? Szőke-e, barna-e? S főleg szerelmes természetü-e? A századosra őszintén szólva, nem voltunk kiváncsiak.

Végre aztán megérkeztek s én alig birtam a fiatal tiszteket visszatartóztatni attól, hogy ne másnap mindjárt viziteljenek az ujonan érkezettnél.

Egyszer aztán eltelt a konvenciális nyolc nap s tizednapra beállitottunk teljes díszben, vizitre az uj századparancsnokhoz.

Mondhatom nagyságos asszonyaim, hogy egy ilyen parádés felvonulás elég érdekes dolog. Mindenki a legszebbet és legujabbat veszi magára s olyan luxust fejt ki a toalet dolgában, a mennyit egy szolgálati díszbe burkolt huszártiszt csak kifejthet a szolgálati szabályzat megsértése nélkül.

Nálam találkoztunk és alapos kis szellőztetést kellett véghez vinnem, hogy kikergessem azt a fránya sok illatot, melyet a parfümmel szinte inpregnált, mesésen derékhoz simuló attilák kileheltek.

Tehát — mint mondtam — egy szép napon beállitottunk az uj századparancsnokhoz, szám szerint öten. Két hadnagy, egy főhadnagy, a kadét, meg én. Az első benyomás, a melyet szereztünk, nem volt a legkellemesebb következtni engedett, hogy az uj századosunk, szigoru, pontos katona.

Merev magatartással fogadott bennünket, katonás rövidséggel kérdezősködött a szolgálati ügyekről, aztán ismét elhallgatott, mely idő alatt a századosné beszélgetett velünk, ki elragadó szeretetreméltóságával felejtette férjének zord viselkedését.

Parázsszemü, formás, szaporaszavu kincstári menyecske volt ez az asszony. Nem azokból a merev marionettekből való, kikre ráragad a férj katonás jellege, hanem szabad szellemü huszárbaba, ki tréfának vette az egész életet s szivből tudott kacagni a legjelentéktelenebb csekélységen is. Tőlünk el volt ragadtatva s hogy annak a kellemes benyomásnak, melyet reá gyakoroltunk, kellő kifejezést is adjon, dacára a férj rosszaló fejcsóválásának, a legközelebbi napok egyikére már theára hivott meg bennünket.

A bucsunál nagyob nyomaték kedvéért még utánunk is kiáltotta:

— De biztosan eljöjjenek ám az urak.

Hazafelé menet mind az öten szótlanul ballagtunk egymás mellett. Ugy látszott, mindegyik a maga módja szerint összegezni igyekezett a látogatás alkalmával nyert impressziókat.

Én a magam részéről arra a következtetésre jutottam, hogy ennek a századosnak és a fiatal menyecskének a frigyét nem ott fönt az égben kötötték. Olyan — mint mi nevezni szoktuk — »mondva csinált« házasság volt ez. Csak abban nem voltam még bizonyos, hogy vajjon az asszonyka szülei vettek-e kaucióért leányuknak egy három csillagos huszárt, vagy tán ez a zord ember tekintett bele mélyebben abba a csillogó szempárba s lefizette a tiszti biztositékot, hogy állandóan neki ragyogjon az a két csillag. Annyi azonban bizonyos volt elottem, hogy ez a vidám kedélyü, jukker-asszony egy cseppet sem boldog annak az ötökös huszárosan nyers, szigoru katonának az oldala mellett.

Néhány nap mulva szinészek jöttek a városba s én az idény kezdetén mindjárt a naivának kezdtem udvarolni, ugy hogy teljesen elhanyagoltam a századosnét. A bajtársak hiven jártak a házba s mint hallottam, Gaál Valér, a hadnagyunk, eszeveszettül belebolondult a kis huszármenyecskébe, udvarolt neki, sőt mint a rossz nyelvek mondták, nem is eredménytelenül.

S most érek oda, nagyságos asszonyaim, midőn akcióba lép a derék tiszti szolga, akinek becsületessége fölött kegyetek olyan kétes kritikát mondottak.

A százados egy szép napon elment vadászni s Gaál Valér, ki az egész idő alatt tüzesen folytatta az ostromot, találkát kapott a szép menyecskétől.

A szerelmes pár javában turbékolt a századosné illatos budoirjában, Valér éppen — ki tudja hányadszor — égre és földre esküdözött a huszár-babának, hogy örökre hü marad, midőn valaki hirtelen fölrántotta a szoba ajtaját s egy tiszti köppenybe burkolt alak jelent meg az ajtóban.

A kis szoba halvány fényében az első pillanatban azt hitték a szerelmesek, hogy el vannak veszve s az asszony rémülten sikoltott föl:

— Szent Isten! A férjem!

Valér is fölugrott és a kardjához kapott, hogy, ha kell, hát megvédje az asszonyt a férj brutalitásától, midőn a beburkolt alak leeresztette vállairól a köppenyt s összeverve sarkantyus csizmája sarkait, katonásan jelentette:

— Hadnagy úrnak alásan jelentem, a százados úr hazajött a vadászatról s néhány perc alatt itthon lesz. Ott láttam a szánkóját a kaszinó előtt.

Majd bizalmasabb hangon tette hozzá:

— A százados úr köpönyegét a cseléd-ség miatt vettem föl.

A százados tiszti szolgája volt ez az alak, ki jobbnak látta a hadnagynak bejelenteni, hogy *a százados jön*, mint a századosnak azt, hogy *a hadnagy itt volt!*

Nos, mit szólnak hozzá nagyságos asszonyaim? Nem volt igazam?

A főhadnagy diadalmasan mosolyogva hallgatott el, az ördöngős kis Molnárné pedig elgondolkozva kérdezte:

— Tudja Frici mit gondoltam most?

— Nem, nagyságos asszonyom.

— Azt gondoltam, hogy — Isten bizony — némelykor nem is volna olyan rossz a háznál egy ilyen tiszti szolga!

Horkai Elemér.